

GORENJEJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnistvo je na pristavi gosp. K. Florianu v «Zvezdi».

Izhaja vsako soboto

zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oglasila se plačuje za petil-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat manjši popust. — Upravištvu naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oglasila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Ali je umestno razširjenje župne cerkve v Škofji Loki?

II.

Gotovo vstrežemo vsem našim župljanom in davkoplačevalcem, ako jim priobčimo doslovni prevod nemškega dopisa, ki ga je v tej zadevi poslala c. kr. centralna komisija za negovanje in ohranjanje barokskih umetniških naprav po celem našem cesarstvu na veličastni škofijski ordinarijat v Ljubljani. Kar piše ta c. kr. komisija, je vredno, da si vsak naš župljan globoko vtisne v spomin in ker vemo, da veleč. gosp. župnik ne bo prebral tega dopisa na prižnici, storimo mi le svojo dolžnost, da informiramo vse naše davkoplačevalce o zadevi, ki se jih tiče. C. kr. centr. komisije piše sledeče:

Štev. 230 ex 1909. Dunaj, dne 9. marca 1909. Knezoškofijskemu ordinariatu v Ljubljani.

Odgovarjate na zelo cenjeni dopis z dne 14. januarja 1909, št. 193, tičeč se razširjenja mestne župne cerkve v Škofji Loki, počaščuje se centralna komisija sporočiti, da smatra to cerkev za spomenik prav posebne historične vrednosti.

S stališča negovanja spomenikov (Denkmalpflege) bi se torej moglo v razširjenje šele tedaj privoliti, ako bi se sedanji za čas postanka (Entstehungszeit) cerkve značilen prostor (Raumeindruck) po možnosti ohranil. To bi se dalo doseči najbolje s porušenjem severne kapele, nadomestivši jo z nizko v cerkvi po nizkih arkadah združeno stransko ladjo, v kateri bi se mogel postaviti krstni kamen in spovednice.

1. Zatorej bi se cerkev ne smela podaljšati, kajti najlepši in najizvirnejši sestavni del stare

cerkve, bogata s čudovitimi zaključnimi kamni in podstavki opremljena mrežasta stavba, bi se morala deloma odstraniti in bi se jo sploh poškodovalo z odstranitvijo zapadne opore. Tudi bi težkoda uspelo, kakemu stavbeniku postaviti v nanovo dodanem delu stavbo, ki bi vsaj približno imela enako umetniško vrednost.

2. Takisto je nujno odsvetovati, da bi se izpremenil lični zvonik (Turmhelm), ki je, kakor se zatrjuje, gotovo nad 400 let star.

3. Okna pročelja so okrašena z novejšimi, malovrednimi slikarijami. Popolno izpreminjavo zunanega pročelja ni neobhodno ovreči, vendar bi se ta izpreminjava morala izvršiti tako, da bi se statika oblokaste stavbe ne predrugačila. Tudi moramo s tukajšnjega stališča najzvišneje priporočati, da ohranijo gotična, lepo profilirana glavna vrata, čijih timpanon je zdaj okrašen z reliefom iz prizora na Oljski gori, ki je deloma zakrit z nečednim, lesenim veternikom. Ta izza časa po letu 1500 izvirajoči kamniti relief bi se moral skrbno očediti, odstraniti na njem se nahajajoče belilo. Novo pročelje naj se ohrani preprosto. Načrt za to ni moral vsekakor napraviti kak umetnik.

4. Stari izdelki (Masswerk) v oknih naj se ohranijo. Podboji se lahko, kjer bi bilo potrebno, zamenjajo z novimi, ki naj bodo podobni starim v obliki in tvarini. Okna na severni strani imajo samo lesene izdelke. Ti naj se nadomeste s kamnitimi po risbah, ki se morajo že predložiti.

5. Na koru (stimmungsvolle Chorpartie) naj se kolikor mogoče najmanj izpremeni. Pokvarjeni četverkotniki naj se, in sicer tam, kjer je iz stojnostnih vzrokov brezpogojno potreba, zamenjajo

z novimi četverkotniki, narejenimi natančno po starem vzoru.

6. Jako poškodovani venčasti robnik se lahko nadomesti s kamnitim.

7. V slučaju, da bi se morala streha zamenjati, naj se sedanja oblika strehe obdrži.

8. V notranjščini naj se oblok in zaključni kamni skrbno očistijo belila. Pri tem se bo pojavilo dokaj oporišč, da bo mogoče na temelju taistih in privzemaje povsem ohranjeni vzorec, ki naj pač izhaja od istega stavbenika, cerkev po slogu dekorirati. Ugovarja se pa ne zaradi odstranitve stebrih zglavij (Pfeilerkapitäl), ki so napravljeni iz štuka.

9. Glasbeni kor je zidava iz časa baroka, čegar ohranitev je v interesu zgodovinske vrednosti cerkve jako želiti.

10. Novogotično zaokvirjenje levostranskega okna (Emporenfenster) se lahko nadomesti z drugim. Nasprotno okno (Emporenoöffnung) je prosto četverkotno in najbolje je, pustiti, ga tako kakršno je. Nasprotno se lahko odstrani zidava (Platzelgewölbe), ki je med zakristijo in nje korom (Empore).

11. Glavni oltar je izdelan v novi gotiki iz šestdesetih let. Stranski oltarji izvirajo iz pričetka devetnajstega stoletja. Njihovo obdrževanje ni posebno važno.

Opaza se še, da je hiša, ki stoji pred cerkvijo in ki bi se morala zastran podaljšanja cerkve podreti, ena najznačilnejša starih hiš v v mestu.

S tem je centralna komisija vstregla cenjeni tamošnji želji za poročilo o tujradnem popravilnem načrtu, ne more pa inace, da bi izrecno ne opozarjala, da se po tukajšnjem izpre-

PODLISTEK.

Puška št. 93.

Preprosti dogodek. Češki spisal Archleb Ludak. Dalje.

Drugi dan so šli z godbo na strelišče.

Bil je krasen solnčni dan in ljudje na ulicah so se kar ustavljali, gledali iz oken za vojaki, in vse je hotelo reči: «Oj, tile vojaki so srečni, brezskrbni ljudje!»

Čermak je šel v Vavrovi četi takoj za nadrednikom. Danes je bil miren, saj bo kmalu konec njegovega trpljenja, kaj mu morejo storiti?

Samo še nekaj dni zapora in mir bo. Plaćati nima s čim! Kaj nimajo že dosti krvnega davka! Ali hočejo še iztisniti denar iz te stare, revne, dobre mamice? Nikoli! Prokleta puška!

Sramote da je bil v zaporu, še čutil ni, kajti vedel je, da trpi po nedolžnem. Samo žalost, grenka žalost nad človeško nepravilnostjo, ta mu je trgala srce. Niti po maščevanju ni hrepenel — ne. Čelo ta njegov tiran Vavra mu je bil čisto malenkostna, komisna reva.

Pctem je zapazil, kako je Vavra pri pohodu priklinal s smehom nekam proti oknu in rekel frajtarju, ki je korakal poleg njega: «To je punica, kaj? To je moja tretja. Sedaj imam tri! Dobro sem založen!» In Vavra se je zoprno zakrohotal.

Nato se je ozrl Čermak in zagledal na okna «svojo» plavalaso znanko iz nasadov. Gledala je za Vavrom in mahala z roko v pozdrav. Čermaka ni videla. Čermaku je zastala kri in srce se mu je stisnilo. Toliko da se mu ni utrgalo bolno srce. V oči se mu stopile solze, pospešil je svoje korake, ne da bi opazil, da je prišel iz vrste in Vavru mirno stopil na nogo.

«Nerodnež! Medved ti!» se je zadril nad njim nadrednik.

«Oprostite! Nehote sem . . .» se opravičuje Čermak, vzbudivši se iz svoje zamisljenosti. Ne gre mu iz glave ona blede deklica, ki je v nasadih takrat tako milo pogledala nanj, da se mu je zdelo, da ji vidi v dušo.

Nikoli ni ž njo govoril in vendar je mislil, da se razumeta. Pa je bila taka kot druge. A kako je govoril o njej ta sirovi človek. «In dobro je založen», je pravil o njej, o tisti, ki jo je nosil sam v srcu kakor sveto podobico.

Prišel je na strelišče, ne da bi vedel — kako. Današnja predvaja se je vršila v streljanju na ostre v različnih razdaljah na dolgo vrsto papirnatih vojakov, ki so predstavljali cele kolone sovražnih čet.

Četa je sledila četi vselej v dveh vrstah in pred Čermakom je stal nadrednik Vavra. Na dano povelje so pričeli streljati.

Potem so slišali nadaljna povelja: «Ustavi! Naprej! Stoj! Streljaj!»

Vojaki so vstajali, tekli petdeset korakov naprej, prva vrsta se je spustila na tla, druga pokleknila za njo, streljanje se je zopet pričelo in tako je šlo to vendar naprej. Kroglice so zvižgale, tolkle so na železne okvire papirnatih tarč, prebijale so figure in se vrivale za njimi v nastp, da se je kar kadilo. V zraku so preplašeno letali ptici. Rogovi so peli in duh smodnika je razgreval vojake in naskok je postajal vedno močnejši, vedno bolj divji. Vedno bolj resničen.

«Dobro merite, da velike zadenemo!» so klicali častniki, ki se z golimi sabljami divje bežali za vojaki.

Čermak je vse mehanično delal kakor navit stroj. Pobral se je vedno s tal, trkal, pokleknil in streljal v papirnate figure kakor vsi drugi. Mlne na svoji puški ni videl in mogoče tudi tarče ne.

Ko je hotel zopet izstreliti, je zapazil, da je petelinček odpovedal službo in ostal napat; a ni ga bilo mogoče sprožiti. Pritiskal je, kar je mogel, a v tem je bilo dane povelje: «Streljanje prekiniti! Naprej! Naskok!» Pustil je že petelinčka, kakor je bil, se pobral in hotel bežati dalje, da bi ga ne pohodili drugi. Pred njim teče nadrednik Vavra. Videl je njegovo prečo zadaj, rdeč vrat in čepice je imel nazaj pomaknjeno. Vse je vpilo: «hura!» in se gnalo k zadnjemu strelu.

Tekli so tako kakih par korakov, ko je pošil strel iz puške — brez povelja. Igrača narave se je maščevala!

vidku ne zdi, da bi za bogoslužne potrebe ne bilo neodklonljivo podaljšanje cerkve.

Pri povsem singularni vrednosti predmetne cerkve sme pač centralna komisija izreči prošnjo, da se tudi tamkaj izvoli dobrohotno ozirati na potrebe negovanja spomenikov, in stavi torej še prošnjo, da se naj popraviljanja skrbijo na gori- navedeni načrt in da se tudi v bodoče poraz- umno s centralno komisijo postopa, zlasti da se naj načrti za izvršujoče se prenovitve pošljejo tusem v pregled. Predsednik: Helfert s. r. Du- naj, dne 7. marca 1909. Za točni prepis: V. Peter s. r. —

A ne samo knezoškofijskemu ordinarijatu v Ljubljani, nego tudi tukajšnjemu mestnemu žu- panstvu je c. kr. centralna komisija na Duraju priporočila, da naj županstvo kot stavbena oblast privoli na namero centralne komisije, ki stremi za tem, da deželi ohrani čudovito umetnino in ne dopusti, da bi se na stavbi zgodilo kaj, kar bi jo utegnilo poškodovati.

Centralna komisija je pozvala županstvu v spomin, da je na Kranjskem le malo stavb, ki bi se dale primerjati škofjeloški cerkvi. Tu se gre za umetnino, ki je v živem stiku z zgodo- vino kraja. Ta stavba je spomenik na starost mesta, na umetniški čut prebivalstva, je drago- cenno volilo prednikov, ki bi se že iz razlogov pietete morala vzdržavati vsaj tako dolgo, dokler bi se ne moglo na to mesto postaviti kaj bolj- šega.

Končno je centralna komisija izrekla žu- panstvu, da se zanaša, da ne bo njen klic na meščanski čut in domoljubje odzvenel kot ne- uslišan, in je prosila, naj se ji ukrep županstva v tej stvari sporoči.

Iz vsega tu povedanega naj sedaj razmišljajo vsi naši meščani, župljani, davkoplačevalci in in sploh cela slovenska javnost, ki se za nas za- nima. Presodi naj, ali je namera našega pre- častitega župnika Avguština Šinkovca res ple- menita, ali želi našemu mestu dobro, ko mu hoče vzeti celo tako važno umetniško starino, kakor je naša župna cerkev Sv. Jakoba, ki je, kakor povzamemo iz izreka centralne komisije ena izmed najredkejših zgodovinsko-umetniških stavb na Kranjskem. Prečastiti škofjeloški župnik Avguština Šinkovec naj se pa tudi potrkna na srce in naj pomisli, da bi se razširjenje cerkve iz- vršilo na naše stroške. S tem hoče naprtiti nam in našim naslednikom ogromna in nepotrebna plačila. Ločani, okoliški kmetje in sploh vsi, ki niste udarjeni s slepoto, vzdramite se in z od- prtimi očmi pogledajte v svojega — dobrot- nika!

II. zlet gorenjskih sokolskih društev se vrši dne 15. velikega srpana t. l. v Trzljou.

Puška št. 93 se je sama izprožila . . . kra- tek, oster pok!

Tak pok vzbudi v vojaki čuvstvo nekake groze, nepredvidno sproženi strel ima lahko grozne posledice, namenoma sproženi strel mogoče še mnogo hušje. V vrstah je nastal nered, nemir, kakor v čredi, v katero udari strela. Vse je za- trepetalo v svoji notranjosti — a četa teče me- hanično dalje . . .

Vavra, zadet od zadaj iz Čermakove puške, ki se je sama izprožila, teče še nekoliko korakov naprej.

Naenkrat pada brez glasu, kakor bi ga blisk zadel, in Čermak leti čezenj naprej. Iz nje- gove puške se še kadi, a on se ničesar ne za- veda. Čutil je, ko ga je puška sunila v roko, domneval je, da se je brzkone petelin nepričako- vano sam izprožil, a kako se to vse godi . . . zakaj . . . ? Vidi sedaj vse, slisi, opazuje, a se ne briga — njemu ni nič mar — kakor v sanjah, kakor bi se prav nič ne tikala stvar njega.

Sele, ko se je nadrednik zgrudil na tla, so spoznali učinek strelu in stotnik se zadere: «Stoji!» Četa obstane in nekoliko korakov za njo leži z razprostrtimi rokami na shojenem pesku nadred- nik Vavra s prestreljeno lobanjo. Čepica mu je padla raz glavo in rdeča kri se izliva po vratu na pesek. Poleg njega leži puška, na kateri se v solncu leskata bliščedi bajonet s čopom.

Poučni listek.

Nekoliko o naši ustavi.

Basvoj ustave. — Razmerje z Ogrsko.

Sedanje avstrijske dežele so mnogo stoletij spadale pod nemško cesarstvo. Nemški cesarji so pa bili od 15. stoletja naprej skoro izključno Habs- buržani, ki so vladali avstrijske dežele po dedin- skem nasledstvu, dočim so bili za cesarje voljeni.

L. 1804 pa si je nemški cesar Fran nadel naslov «avstrijskega cesarja», čeprav se ni odložil tedaj nemške cesarske krome. Vladal je pa abso- lutistično, kar se pravi, da ni delil svoje oblasti z zastopniki narodov, temveč je izdajal sam v svojem imenu vse postave. L. 1848 je za nekaj časa pre- nehala absolutistična vlada, toda pričela se je zopet kmalu. Tedaj se je tudi Ogrska, ki je bila po uporu v tem letu poražena, priklopila cesarstvu tako, da jo je vladal cesarski namestnik, kakor druge dežele avstrijske države, dočim je poprej na Ogrskem vladal takozvani «palatin», ki je po ogrskem mnenju zastopal neodvisnost ogrske države.

Kruti porazi v Italiji so avstrijsko vlado prisli- lili, da je začela misliti na izpremembo vladne oblike. S cesarsko diplomom z dne 20. oktobra 1860 je cesar Fran Josip I. oznanil, «da bo izvrševal pravico, dajati, izpreminjati in odprav- ljati postavele s sodelovanjem postavno zbranih deželni zborov, oziroma držav- nega zbora, v katerega morajo deželni zbori pošiljati število članov, katero ima določiti cesar».

Avstrija je s tem dobila ustavo, postala je konstitucionalna država.

S cesarskim patentom z dne 26. februarja 1861, čl. 20 drž. zak., so se pa izdali izvršilni pred- pisi k zgoraj omenjeni cesarski diplomu.

Po tem patentu bi tudi ogrski deželni zbor moral voliti poslance v dunajski državni zbor in sicer bi se moralo voliti 85 poslancev iz kraljestva Ogrsko, 29 poslancev iz kraljestev Hrvatske in Sla- vonije in 26 iz Sedmograškega. Do tega vendar ni nikdar prišlo, ker so vse dežele ogrske krome iz- recno odlonile vsako udeležbo v dunajskem držav- nem zboru.

Treba je bilo zato misliti na premembo ustave, kar se tiče avstrijskih in ogrskih dežela med seboj. To se je zgodilo s postavo z dne 21. decembra 1867, št. 246 drž. zak., ki tvori izpopolnilo držav- nega temeljnega zakona o zastopstvu države. Po zakonu, ki je ustvaril takozvano stvarno ali real- no zvezo (unijo) med Avstrijo in Ogrsko, je Ogrska za se popobila samostojna, ločena država, ki si sama daje postave v svojem državnem zboru v Budimpešti, vendar pa ima nekaj zadev skupno z deželami, ki so zastopane v državnem zboru na Dunaju.

Te takozvane skupne zadeve so:

1. zunanje zadeve, to so stvari, ki se tiče- jo zvez, najsibo trgovskih, političnih ali drugih zadev z drugimi državami. Po navadi ima vsaka država svojega političnega ali diplomatskega za- stopnika v drugih državah, ki se imenuje veleposlanik, poslanik, ministrski rezident ali agent. Tako ima Avstrija 9 veleposlanikov, in sicer v Nemčiji, na Francoskem, na Angleskem, v Italiji, v Vatikanu, v Rusiji, na Spanskem, v Turčiji in na Japonskem, dalje 17 poslanikov in 3 druge zastopnike.

Dalje prih.

«Kdo je to storil!?» kličejo častniki in vo- jaki stopijo narazen.

Čermak stopi iz vrste, njegovo modro oko gleda v svet, kakor bi se bilo prvič odprlo. Po- polnoma nedolžno, a plaho! Bil je kar iz sebe in nekje notri, pri srcu, kakor bi se mu bila naen- krat odtrgala debela vroča solza, solza nedolžnega trpinčenja. Njegove usnice so zašepetale . . . «Ma- mica moja, . . . moja zlata mamica . . .»

«Skoro gotovo se mi je pripetila nesreča, gospod stotnik, tisti petelin . . .» spravlja pre- trgano iz sebe, s tresočim se glasom Čermak. —

«Jaz ti pokažem, petelin!» zarjove mu v obraz stotnik in v trenutku sledi udarec s pestjo.

In takoj mu odvzamejo puško, eni ga drže, drugi mu vežejo roke z jermenom.

«Saj se me branim, — nedolžen sem . . .» hoče reči, a molči samo in solze mu tečejo po licu. Vse telo se tresi, marzel pot ga obliva. Ta- koj ga peljejo nazaj v vojašnico . . .

Vaja se nadaljuje.

V neki ulici dvigne uklenjeni vojak svoj po- gled v okno, kjer je videl zjutraj dekle, znanko iz nasadov, in globoko si je oddahnil, da je ni bilo.

Potem so se zaprla za njima vrata ječe.

* * *

Konec prih.

Gospodarski del.

Delovanje trgovske in obrtne zbornice v l. 1908.

Poročilo zborničnega predsednika gosp. Lenarčiča.

Če se ozremo na proslo leto, je glede tega razdobja omeniti, da je gospodarska depresija, ka- tere pričeti segajo že v leto 1907, prišla leta 1908 do polnega učinka; njeni učinki so obremenili ves svet, čeprav ne v vseskoz enaki intenzivnosti. Ob prestopu v tekoče leto je gospodarska kriza, ka- tere trpkosti smo čutili tudi v naši domovini po- sredno in neposredno, vsekakor že presegla naj- nižjo točko; razvoj gre naglje, hitreje se premika ekonomski položaj nego svoj čas in upati je, da se gospodarstvo iz sedanjega neugodnega položaja prične dvigati postopoma zopet do zadovoljivih konjunktur. Poleg splošno neugodnih konjunktur za gospodarsko uspevanje je omeniti za našo trgo- vino in obrtnost posebej še malotolazljivih pojavov prav v tistih krajih, ki so za nas naravno prve važnosti — na Balkanu in v Orijentu. Trgovina naša in naša produkcija sta v veliki meri priza- deta po negotovem položaju v Orijentu in na Bal- kanu; velike premembe političnega značaja, ki so nastale eruptivno v polpreteklem času, in ustvarile v mnogem oziru docela nov položaj ob sočasnem ojačenju nacionalnega čuta na eni strani, na drugi strani pa njih gospodarske posledice ter trajna la- bilnost v trgovinsko-političnih odnosajih s temi razpečevališči, naravno ne morejo gladiti potov prodajalcev naših pravejših, ki itak namerjajo ob pospešeni konkurenci ostalega inozemstva na stanovitno večje težave. Predpogoji za obnovev in utrditev trgovinsko-političnih odnosajev na Bal- kanu so bili brezdvomno pred leti ob prestopu v novo carinsko ero neprimerno ugodnejši nego sedaj, ko je ne glede na vse druge politične za- preke računati negocijantom novih pogodb z oja- čenim vplivom agrarnega življa.

Občutna zaostalost naše dežele glede občil in prometnih naprav nareka nam trajno skrbnost v ta namen, da pridobimo naši deželi vsaj to, kar nam je najpotrebnejše, in popolnoma vsaj ono, kar je najbolj nedostavno. Uspehi so leto za letom navzlic številnim prošnjam in skrbnemu uteme- ljevanju le majhni, vsepovsod skoro moramo žal čutili, da najdemo le redko potrebno pripravlje- nost na odločilnih mestih v raznih resortih. Zbor- nica je obračala svojo pozornost izboljšanju poštne in brzojavne službe s pomnožitvijo novih uradov in poštih selov v deželi, zakaj v tem pogledu so mnogi kraji dejansko še v jako zastaralih razme- rah. Ugodnosti telefonske službe so naši deželi vedno še v jako pičli meri na razpolago. Ljub- ljansko lokalno omrežje in pa medmestne tele- fonske zveze, ki jih ima naše glavno mesto, to je vse; vsa ostala dežela se ni deležna tega tako pri- kladnega občila. Svetovnoznanji kraji v naši deželi, lepo napredujoča letovišča, industrialno in trgo- vinsko pomembni kraji pogrešajo telefon in priču- jejo o trajnem zanemarjanju vitalnih interesov po poštne erarju. V prečem letu se je naša zbor- nica z vso vnemo zavzemala za sprejetje Postojne in Domžal v medmestno telefonsko progo ob so- časni napravi lokalnih omrežij v teh hracijih, zado- stilo se je vsem zahtevam, ki so se stavile. Odlo- čitev o teh projektih, kakor odločitev o zgraditvi telefona po Gorenjskem je običala v trgovinskem ministrstvu. Pri tem opominim, da je tri naprave priporočalo tudi c. kr. poštno in brzojavno ravnateljstvo v Trstu. Obrnili smo se tudi ponovno do obeh državnozborskih klubov v utemeljenih vlogah s prošnjo, da podpirajo te za olajšanje prometa v deželi tako važne naprave. Zbornica je imela tudi priliko, priporočati zgraditev telefonske proge, ki bi vezala Ljubljano preko Vrhnike in Logatca z Idrijo. Izvedba tega projekta bi znatno odpomogla sedanjim, zlasti v zimskem času jako neugodnim prometnim zvezam Idrije. Zbornica je priporočala nadalje napravo telefonskega omrežja v Novem mestu, glede tega projekta je opozorila, da bi bilo racionalno privzeti tudi Kandijo v telefonsko omrežje.

Tedenski sejem v Kranju dne 3. maja 1909. Prignalo se je — konj, 242 glav domače goveje živine, — glav hrvaške goveje živine, 6 domačih telet, — hrvaških telet, 289 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, 2 domačih ovac, — hrvaških ovac, — koz, — buš in — bosanskih volov. — Pitani voli 100 kg 64—68 K, na polo- vico 100 kg 58—60 K, za pitanje 100 kg 52—54 K, kumerni 100 kg 36—40 K. Pšenica K 13—, proso K 7.75, rž K 10—, oves K 9—, ajda K 8.50, repno seme K 80—, fižol ribničan K —, mandalon K —, koks —, krompir K 2— za 50 kg, seme dom. detelje 45 vin.

Pokladajmo krmilno apno! Apno in fosforova kislina sta zelo važni in redilni snovi za naše rastline; nič manjše važnosti sta pa tudi za krmlje- nje naše domače živine. Krmilno apno ni nič dru- zega, kakor nalašč zato, umetnim potom prirejena kostna moka. Ta moka je bela, brez duha, posebno bogata na fosforovo-kislem apnu. Pravo krmilno apno ima 40—45 % fosforove kisline v sebi. Pokladanje tega apna je posebno na mestu pri mladi živini, katera rabi obilo fosforove kisline za razvoj

kosti. Pokladati ga je posebno takrat, ako krmimo krmo, ki je revna na fosforovi kislini in apnu, n. pr. kisló seno, veliko korenjstva. Dajemo ga odrasli govodi 25—40 gramov, teletom in žrebetom 10—15 gramov, ovcam in prašičem 10—20 gramov na dan. Pokladamo ga na ta način, da ga potrosimo po rezanici, ali pa se da v pijaci, ali pa tudi s soljo za lizanje. Pri nakupu krmilnega apna, moramo paziti posebno na to, da kupimo pravo apno, ker se dobi v trgovini tudi tako apno ki ima le 25% fosforove kisline, zato pa več drugih, manjvrednih snovi v sebi. 100 kg krmilnega apna s 40—45% fosforove kisline stane okoli 22 K pri kmetijski družbi v Ljubljani.

Kranjsko vino v Pragi. Izvoz naših, zlasti vipavskih vin na Česko in na Moravsko čedalje bolj raste in se bode gotovo še bolj razvil, ko se bodo vinogradniki poprijeli pravičnega kletarjenja. Prva vipavska vinarska zadruga je ustanovila v Pragi že zalogo svojih vin in v kratkem otvori tam svoje lastno vinarno v sloveči, starodavni patricijski hiši «u Vejvodů» (pri vojvodi). Da se česko občinstvo, zlasti pa vinski trgovci, vinarji in gostilničarji še bolj seznanijo z našimi vini, zlasti pa da se informirajo, kje in kakšne vrste vina na Kranjskem rasto, priredi novomeška podružnica kmetijske družbe kranjske v Pragi od 29. t. m. do 6. junija delno razstavo kranjskih vin s poskušanjem istih. Te razstave se udeležijo kakih 25 naših najboljših vinskih producentov in zadrug, ki razstavijo 30 do 40 vrst vina iz raznih krajev, tako, da bodo vsi tipi naših vin zastopani. Vse priprave so že v tiru in lokal že najet, vina se pa odposljejo že 10. t. m. v Prago. Razstavo in poskušanje bo vodil na licu mesta posebno g. vinarški nadzornik B. Skalický, ki bo dajal interesentom tudi strokovna pojasnila in informacije glede nakupa vin itd. Upajmo, da ta prirediteljski prizadevanje bo povzdigi eksporta naših domačih vin, ki grede letos že tako težko v denar. Gotovo bodo tudi vsi merodajni faktorji to važno prirediteljsko podpirali.

Dobavni raspis. C. kr. ravnateljstvo državnih železnic v Beljaku naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da bo oddalo dobavo 500 ton kovaškega oglja za dobo od 1. januarja 1910 do 31. decembra 1910. Ponudbe je vložiti pri gori navedenem ravnateljstvu najkasneje do 15. junija t. l. 12. ure popoldne.

Mešna hranilnica v Radovljici. V mesecu aprilu 1909 je 302 strank vložilo 109.093 K 15 vin. 256 strank vzdignilo 59.316 K 96 vin. 18 strankam se je izplačalo posojil 28.650 K. Denarni promet 445.131 K 71 vin.

Mešna hranilnica v Kamniku. V mesecu aprilu 1909 je 152 strank vložilo 57.087 K 54 vin. 134 strank vzdignilo 27.326 K 57 vin. 4 strankam se je izplačalo hipoteknih posojil 4000 K. Stanje hranilnih vlog 1.755.888 K 56 v. Stanje hipoteknih posojil 1.265.932 K 11 vin. Denarni promet 161.834 K 81 vin.

Dopisi.

Z Bleda. Občni zbor podružnice sv. Cirila in Metoda za naš kraj se je vršil dne 2. maja v hotelu «Triglav». Kljub slabemu vremenu je bila udeležba zadostna. Načelnik pozdravi navzoče člane kakor tudi zastopnika glavne družbe in goste iz Radovljice. Tajnik poroča, da je podružnica stela v preteklem letu 3 ustanovnike in 1 pokrovitelja. Članov je plačalo 52 možkih in 37 ženskih, skupaj 89 članov. Blagajnica pove račun. Poslalo se je v Ljubljano 121.46 K in 75.25 K, skupaj 196.71 K; za letos je pa plačalo 91 članov po 2 K in darilo 21 K, skupaj 203 K, kar je lepa vsota za naše razmere. V odbor se volijo z vzklikom za načelnika J. Peternel, za namestnico gospa dr. J. Hočvarjeva, za tajnico gđ. Franica Peternelova, za blagajnika I. Verhunc in gđ. K. Drolova, za odbornike gospa A. Erbeznikova, gđ. Julka Vovkova, A. Jesenko in A. Ropret. Deleгатje za glavno skupščino so izvoljeni gđ. Drolova in K. Repe. — Zastopnik glavne družbe, g. A. Berce, v lepem govoru razjasni pomen in namen družbe, v koliki nevarnosti smo Slovenci po obmejnih krajih, in priporoča, naj kupujejo blago, od katerega ima družba dobiček: to je, milo, čistilo za čevlje, sveče, žveplenke, razglednice, računске listke itd. Gospod K. Repe opozarja navzoče, naj tudi zbirajo, stare znamke, stanje, igrače, knjige, odrezke od cigar itd. Vse te stvari naj pošiljajo gđ. Julu Vovkovi, katera je drage volje prevzela delo, da zbira te stvari in jih v večji množini pošlje na glavno družbo. Te stvari nimajo za nas nobene vrednosti, družbi pa donesejo nekaj stotakov. Za pobiranje denarja iz nabiralnikov se izvolita dva gospoda, ki bosta redno vsak mesec izpraznila nabiralnike in nabrani denar pošiljala naprej. K sklepu se načelnik zahvali govornikom in članom za zanimanje in jih prošni, naj še nadalje podpirajo družbo, ki je podpora zelo potrebna. Po zborovanju se je vnela vesela zabava ob petju in navdušenih govorih in razšli smo se z zagotovitvijo, da se še v večjem številu snidemo k veselici, ki se nam obeta v korist podružnice.

Iz Spitališča. Cerkveno predstojništvo (to je gospod župnik) je podelilo prevzvišeni gospej Alojziji

Juvanovi, soprogi mežnarja in organista i. t. d., v farni cerkvi lep sedež. Ta sedež dobi ona za prelepe petje na koru. Malo časa je pela, a dobila je zamj krasno penzijo. To odlikovanje našim Spitališčanom ni posebno ugajalo, zato se je nekdo v tej zadevi z nepodpisanim pismom obrnil na domačega župana. Gosp. župan je nešel pismo v farovž. O joj! — sedaj tečejo sodnijske preiskave. Obdolženo je zločina — pisanja — resnice neko mlado dekle, katero mora biti kaznovano, potem že, če je ali ne ona pisala. — Toliko je znano, da je gospa pevka s svojim soprogom vred visoko razžaljena. Koliko bo pa dekle-zločinka kaznovana, hočemo takoj po obravnavi sporočiti. Poročali bomo tudi o modrem gosp. župniku Mezeuku, o njegovih kronici in oni ženi, katera je pošteno zaslužila kronico ter pod prisego potrdila veliko «kunšt» gosp. župnika Antona.

Črtica iz septemberskih dogodkov.

Dalje.

Vse te tri oddelke je državni pravdnik združil v eno samo enoto. Njemu je bilo vseeno, ali je dopoldne prijatelj svojemu prijatelju na Mestnem trgu svetoval, naj z ozirom na dogodke v Mariboru in razpoloženje v Ljubljani raje preje od strani, ali vsaj prelepi nemški napis; ali je kdo popoldne bogve na katerem koncu mesta med množico zasel, vpil «nemške table dol»; ali je dve uri pozneje kak obrtni vajenec splezal do table ter jo vrge dol. Ali da vzamem izmed mnogih en primer iz obtožbe same. Rohrman in Tratnik, ki sta šla k trgovcu Hamanu ter ga prosila, da odstrani nemške napise, še predno bi prišli demonstrantje do trgovine, sta bila obtožena ravno tistega hudodelstva kakor Lovšin in Škof, ki sta v mpenju, da je mestni magistrat po vzgledu Maribora sam odredil odstranitev nemških napisov, pri Mahru v navzočnosti policista in Mahrovih poslov (po načinu «stotnika» Kepenika), trgala črke od zida. Državni pravdnik je kratkoma dejal: Kdor je bil pri dogodkih 21. septembra posredno ali neposredno navzoč, ta se je s tem zakrivil istega hudodelstva. Kdo pa je bil navzoč? Spčetka par mladih fantov, solarjev, vajencev. Ugodni prosti čas po kosilu je naravno privabil ti družbi marsikatega zvedavega opazovalca. Tudi sicer resni starejši ljudje so nehote postajali v posameznih gručah. In vsi bi naj bili hudodelci? Da, vsi ti! Koliko jih je, ki se danes niti ne slutijo, da je «krvava roka» proti njim raztezala svoje prste zasledovanja. Pa ji je marsikje izpodletelo. Ugrabila je, kar se je dalo ugrabiti... 22 žrtve, obtožencev, to stavelo je obviselo na prstih zasledovalcev. Pravim, zasledovalcev. Da je namreč krvava roka postavila 22 žrtve na obtožno klopi, to ni njena izključna zasluga. Nasi slovenski odjemalci, v prvi vrsti Ljubljancani-samci — še vedno najraje zahajajo k najbolj zagrizjenima nemškima tvrdkama: Lassnik in Kastner. Ti tvrdki sta bili za časa zasledovanja in preiskav takorekoč glavna pomočnika, «krvavi roki». Solastnik tvrdke Kastner, zagrizjen Bavarec, ki sliši na ime Elbert, se je na vso moč prizadeval, da je izprva deželna vlada in zanjo pravdnštvo po celem mestu razpredlo mrežo preganjanja. Elbert je bil tudi tisti vir, iz katerega so ob času septemberskih dogodkov izvirali v nemških listih najpoddeljši napadi na slovensko Ljubljano. Mož sam se je izdal, ko je kot priča nastopil pri obravnavi. Rabil je dosledno nekatere tistih zalitev, ki smo jih v septembru čitali v nemških listih. Ta mož, ki se živi in redi iz denarja slovenskih odjemalcev, se je radi tiste table, ki so mu jo sneli, ker je ni hotel odstraniti prostovoljno, izkušal na vse pretege maščevati nad slovenskim narodom. V dokazih za to trditve izpregovorimo na drugem mestu. Drugi pomočnik Elbertov je bila tvrdka Peter Lassnik. Teh ljudi ni bilo sram, da so, kot priče zaslišani, javno priznali, da so v svrhu ovađustva kar iz trgovine sistematično zasledovali posamezne Slovence, kateri so bili komijem tvrdke in solastnici Ani Lassnik na sumu, da so se udeležili demonstracij pred trgovino. In z neko posebno, skoraj bi rekel satansko slastjo so ta svoj dedektivski posei vprizorili proti obrtnemu učencu Megliču. Le-tega mladeniča, o katerem so trdili, da je ob času, ko je bil dejansko še v zaporu, demonstriral pred trgovino, so komiji Lassnikovi dannadan zasledovali korak za korakom, po celi Ljubljani. Konečno so poklicali policista ter mu rekli: Vidite, to je tisti človek! Da je bilo tudi še mnogo drugih preganjalcev in zasledovalcev, to se samoobsebi razume. A ravno tako je pa tudi samoobsebi umevno, da tako zasledovanje ni moglo imeti drugega vspela, nego da so se na zatožno klop postavile nedolžne žrtve. Pravih krivcev pa niso zasledili ne ovađuhi in tudi ne krvava roka.

Ljubljanski kazinotje so jo pogruntali, češ, vse, kar se je vršilo glede nemških napisov v kateremkoli kotu magari dva dni pozneje ali pozneje, treba v smislu § 56 k. p. r. postaviti na račun 21. septembra pod eno in tisto obtožbo. In izmislili so si bajko, da se je vsa slovenska Ljubljana zarotila proti njim, da so se napisi odstranjevali dogovorno po groznem načrtu in še bolj groznih «kolovodij», ki bodo pustili, če pride na to, najprej reklamne table nemških čifutov, a za njim pa še vse ljub-

ljanske Nemce pometali kar v Ljubljano. (Bogme, za nekatere bi ne bilo škoda — malo «tuša».) Zato so se, ko se je začel «spektakel», kar tresli samega strahu. Nekaj jih je celo «hinfallende» dobilo. Da je vse to prazna bajka, o tem ni niti govora. Prosim Vas, par solarčkov in vajencev, kaj pa naj ti napravijo proti orjaškim stebrom Germanije. In to celo pri belem dnevu vpričo orožniških bajonetov in repetirk junakov belgijskega polka! Bajka izra torej povsem drugo ozadje. Prvič — in to je bil glavni namen, so si hoteli dati duska svoji onemogli jezi nad v tistih časih zagotovljeno naredbo o izključno slovenskih uličnih napisih. In da si še bolj ohlade to jezo, so morali na vse kripelje delati na to, da simulirajo tisti grozni strah, ki je potreben, da postane odstranitev nemških reklamnih tabel hudodelstvo javne nasilnosti, združeno z izsiljevanjem in grožnjo. Tako bodo brez skrbi po svetu razvpili Ljubljano kot nekako gnezdo samih cestnih tolovajev, tako tudi opozorili Dunaj, da je skrajni čas, da se te tolovaže kratkoma, če le mogoče, podavi, ali pa vsaj posteno spravi «hinter Schloss und Riegel». In le na ta način je tudi mogoče, da nemški trgovci kakor Elbert, Lassnik, Kenda, Lang et tutti quanti, kot «arme Brüder im bedrängten Lande» dobe zato, da Slovence mamijo s sramotnimi cenami, kot odkodnino nekaj novih tisočakov iz «rajha», oziroma od povsod, koder biva plemeniti nemški rod. Dobro so znali, da jim brez tega manevra živ krst ne verjame, da bi se mogli sbratje tistih hrabrih junakov, ki so se v Ptujju ohrabril celo tako daleč, da so opljuvali slovenske žene, ter se ruvali, ali onih v Mariboru in Celju, ki so celo vdrliv zaprte hiše Slovencev ter jim razbili vse pohištvo, ravno v Ljubljani pred par slovenskimi solarčki tako nizko izpozabiti v svojem junaštvu, da so se jim kar hlačke tresle pred njim. Zato so morali, previdni kakor so, izmisliti bajko o splošni zaroti ljubljanskih Slovencev proti «nemški posesti». Ni čuda potem, da je državno pravdnštvo zagrabilo to bajko s slastjo, kakor riba v vodi, če ji na trnjiku vrže mastno — vado. Ampak da je bil ves ta strah, kakor oni v pregovoru: v sredi votel, okrog ga pa nič ni, res le prazna bajka, najboljši dokaz, da sedaj nekateri Nemci že sami priznajo, da se jim je ta strah le sugeriral. Tako n. pr. pravi neka priča, da, ko je na vprašanje: ali je imel takrat, ko so prišli k njemu po table, kaj strahu, odgovoril da ne, zakaj bi se bal, se ga je nakrutilo: Was, Sie haben keine Furcht gehabt? Iz tega se vidi, da so morali strah šele iskati med preiskavo. Da se ta strah tudi zakonito utemelji, zato je bilo treba ujeti cim večje število «zarotnikov». Pravih snemalcev tabel, kakor smo že naglašali, niso mogli zasaciti, — kdo bo tudi tako neumen, da se bo pustil — zato so pač rekli, najbolje je, če se vsak zapre, kdor je bil takrat na ulici. No, k sreči se jim ta lov ni posrečil, ker bi bil n. pr. tudi Elbert zraven, a 22 pa so jih vendar skupaj nabrali zato so imeli časa in kakor smo videli tudi ovađuhov dovolj. Izmed 22 pa jim eden, to je bil učiteljšnik Kozinc srečno odnesel pete nekam v deveto deželo; drugi pa, in sicer tesar Sušnik se je malo pred glavno razpravo ponesečil. Tako se je število skrčilo na 20.

Če vzamemo v roko obtožnico ter preiskujemo, kaj je ta ali oni storil, kdaj in kje se je dejanje vršilo, ne najdemo prav nobenega sledu, da bi se bilo dejanje vršilo sporazumno, po načrtu ter po navodilih «kolovodij». Bogvekje je bil ta, ko je oni demonstriral pred Kastnerjem, ali kje je bil kot glavni kolovodja zaznamovan Vodušek, ko sta dva delavca iz Katoliške tiskarne prav komodno vpričo policista pobirala črke izpred Mahrove hiše. Meglič n. pr. je bil takrat še v zaporu, ko so demonstrirali drugi pred Lassnikom in vendar je Meglič kriv ne samo tega, kar se je pri Lassniku vršilo, marveč tudi vsega onega, kar so drugi bogvekda in kje storili.

Dalje prih.

Radovljiške novice.

— Občinska seja mestnega zastopa se je vršila dne 28. aprila ob 6. uri zvečer. Glavna točka je bila dovolitev potrebnega kredita za električno centralo. Župan dr. J. Vilfan je utemeljeval svoj predlog, da dovoli mestni zastop 100.000 K kakor prispevek za to centralo, jako temeljito in srečno. V prepričevalnih besedah je zagovarjal to napravo tako z gospodarskega kakor tudi z gmočnega stališča. Ko so posegli še nekateri drugi občinski odborniki v debato, sprejet je bil soglasno predlog, da občina prispeva s kapitalom 100.000 kron k stroškom za napravo električne centrale.

— Velevažno posvetovanje se je vršilo dne 29. aprila v gostilni Bastl, ki je veljalo uresnitvenju naprave električne centrale ob Završnici, ki jo nameravajo zgraditi okoline: Bled, Gorje, Breznica, Mošnje, Lesce, Radovljica, Predtrg, Begunje, Jesenice in Koroška Bela. Posvetovanja so se udeležili vsi župani imenovanih občin, mnogo obč. svetovalcev in odbornikov. Deželni odbor sta zastopala dr. E. Lampe in stavbeni nadstnik Ivan Klinar. Po kratkem nagovoru deželnega odbornika dr. E. Lampeta je pojasnil vso zadevo prav obsirno nadsvetnik I. Klinar, in sicer s tehničnega, finančnega in rentabilitetnega stališča. Poročjuvalec tehničnega in rentabilitetnega stališča se je dotaknil poročjuvalec nanašnja raznih strokovnjakov, in sicer je podjetnik

Tobell izjavil, da bi se z lahkoto doseglo vobče do 1000 konjskih sil, v kar bi bilo potrebnih 1200 sekundnih litrov. Inženir I. Ross je enakega mnenja, kakor tudi podjetnik Janesch, ki sta tudi izjavila, da bi se lahko dobilo do 900 konjskih sil. — Drugačnega mnenja je seveda «Kranjska industrijska družba», ki pravi, da se povprečno dobi pri Završnici le okrog 250 sekundnih litrov, ki bi pa nikakor ne zadostovali za napravo takega podjetja. Da je to poročilo očitno enostransko in nalašč tako zavito, je takoj opomnil nadsvetnik Klimar. S tega stališča bi bilo tedaj podjetje ugodno. Kar se pa tiče stroškov, bi tudi ne bilo podjetje neizpeljivo, ker bi se dobilo že toliko odjemalcev, da bi se zadeva izplačala. In slednjič je potrebni kapital že takorekoč tu, kajti zastopniki posameznih občin so že obvezno dali izjave, s katerimi kapitalom pristopijo posamezne občine, med katerimi omenjamo, da pristopi občina Bled s 300.000 K in občina Radovljica s 100.000 K. Potrebni kapital je tedaj zbran, ki je proračunjen na okroglo 650.000 K. — Razgovora so se udeležili razni udeleženci, a g. Čop je vsestransko popolnil nanašanja raznih in navedenih strokovnjakov ter toplo zagovarjal to podjetje. — Na predlog župnika I. Potočnika se je na to sklenilo, da se osnuje ožji odsek, v katerega pošlje vsaka občina po dva zastopnika, a prvi sestanek tega odseka naj skliče radovljiski župan dr. J. Vilfan. Ta odsek bo imel po mnenju nadsvetnika I. Klimarja izdelati natančni načrt, natančni proračun in storiti potrebne korake v vodopravnem oziru. — Deželni odbornik dr. E. Lampe je omenil končno, da bo deželni odbor podpiral vsestransko ta odsek in da mu na razpolago tudi strokovne izvedence in upa, da se uredi to prvo podjetje te vrste na Kranjskem.

— Društvo za privabitev tujcev za Radovljico, Lesce, Begunje in okolico je imelo svoj redni letni občni zbor dne 3. maja t. l. ob 6. uri zvečer v gostilni g. R. Kunstlja. Na dnevnem redu so bila poročila predsednika, tajnika in blagajnika, volitev enega odbornika in slednjič slučajnosti. Obširneje poročamo prihodnjic.

— 21. aprila t. l. so obiskali gojenci deželne trgovske šole iz Ljubljane god vodstvom g. I. Remica Radovljico, kjer se si ogledali c. kr. plestarsko šolo, o kateri so bili polni hvale, dalje podjetje tovarnarja Iv. Dernača na Lancovem in stok Save in Bohinjke ter Savinke.

— Naše telovadno društvo «Sokol» napravi v nedeljo, dne 9. t. m., svoj drugi pešizlet, in sicer Boh. Bistrice. Vsled slabega vremena ni bilo napovedanega izleta kranjskega «Sokola». Upajmo, da napovedano predavanje ne izostane in da kmalu poleti bratsko društvo v našo sredino.

V Kranju, dne 8. maja 1909.

Bienertova vlada je kljub svoji večini v slabi kozi. Zakaj tudi njena «zanesljiva» večina se ne upa prevzemati odgovornosti za vse kozolce, ki jih preobračajo ministri tega ponosnega kabineta, pa je dobila vlada zadnje dni nekoliko tako neprijetnih in razumljivih nezaupnic, da jih ne bi kmalu kateri kabinet tako mirno vtaknil v žep kakor Bienertov.

Glede na veleizdajniški proces v Zagrebu objavlja glasilo srbske vlade «Samouprava» komunikacije, v katerem se pravi med drugim: Če se sedaj pred zagrebškimi sodiščem vzklik vladnemu srbskemu dementiju in vzklik konstatacijam, ki so povzročile enodušno prepričanje javnosti v Evropi o pravem značaju tako Gjorgje Nastića, kakor «veleizdajništva» srbskih rodoljubov na Hrvatskem, vendarle vsak dan ponavljajo nedopustne aluzije na Srbijo in njenega vladarja, se to postopanje ne more tolmačiti drugače, kakor da se hoče delovati na to, da se zopet poostre odnošaji med Srbijo in Avstro-Ogrsko. Mi iskreno obžalujemo, da se stvari razvijajo v tej smeri, in bojimo se, da bodo v svobodni srbski javnosti vzbudile odmev, ki ne bo niti v našem interesu niti v interesu Avstro-Ogrske.

Novo turško ministristvo. Hilmi paša je sprejel mesto velikega vezirja in bo sestavil novi kabinet. V ta kabinet vstopijo: Ferid paša kot minister notranjih del, Arif Hikmet kot minister vojne mornarice in podpredsednik poslanske zbornice, Aristidi paša kot poljedelski minister. Ostale portfelje obdrže dosedanjí ministri.

Novi sultan gre na potovanje. «Times» javljajo, da bo sultan Mohamed v kratkem posetil vsa večja mesta v Anatoliji, da pomiri tamkajšnje prebivalstvo, ki so ga reakcionarni duhovniki naščuvali proti novemu režimu.

Zgodovinski in sloystveni pregled za prih. teden.

9. maja 1827. † Slovničar Miha Zagajšek v Završah na Štajerskem. — 1832. * Pesnik Janez Bonač v Topolu pri Cirknici. — 1864. Prva bitka avstrijske mornarice pri Helgolandu pod Tegetthoffom. — 1873. Polom (krah) na dunajski borzi. — 1875. † Pisatelj Janez Valjavec v Celovcu. — 1883. † Pesnik dr. Jernej Levičnik v Smohoru na Koroškem. — 1898. Na Dunaju otvorijo mestno železnico.

10. maja. — 1501. Amerigo Vespucci nastopi drugo potovanje v Ameriko. — 1631. Mesto Magdeburg razdero. — 1849. V Pragi proglaše obležno stanje. — 1859. † Nadvojvoda Janez v Gradcu. — 1904. † Henri Morton Stanley.

11. maja. — 334. pred Kristom. Aleksander Veliki zmaga pri Graniku v Mali Aziji. — 1686. † Oto v. Gnericke, iznajditelj električnega stroja in zračne sesalke. — 1784. * Pesnik in pisatelj Urban Jarnik na Potoku na Koroškem. — 1809. Francozje bombardirajo Dunaj. — 1847. * Pisatelj pl. Florentin Horvat v Velikih Hribih v Tunjinski dolini. — 1905. † Hrvaški zgodovinar Iv. K. Klačič.

12. maja. 1809. Napoleon I. maršira drugič na Dunaj. — 1845. † A. W. Schlegel, prevajalec Šekspirja. — 1864. † Pisatelj I. Zemlja v Črmošnjicah. — 1872. † Pisatelj Valentin Mandelc v Karlovcu. — 1884. † Slavni češki skladatelj F. Smetana.

13. maja. — 35. pred Kristom. † Zgodovinar C. Sallustino Crispus. — 1707. * Botanik Linné. 1717. * Cesarica Marija Terezija. — 1779. Mir v Teschenu, konec bavarske nasledstvene vojne. — 1795. * Češki učenjak P. Šafarik. — 1859. * Pisatelj Janez Šašel v Mokronogu. — 1879. Pisatelj Jožef Ogrinec v Vinkovcih.

14. maja. — 1686. * Fizik Gab. Dan. Fahrenheit. — 1771. * Angleški socialistični pisatelj Robert Owen. — 1808. * Pisatelj in rodoljub dr. Štefan Kočevar v Središču. — 1869. V Avstriji izdajo državni ljudskošolski zakon.

15. maja. — 1525. Konec kmečke vojne. Bitka pri Frankenhauseu. — 1547. Avgsburški interim. — 1773. * Avstrijski državnik Metternich. — 1800. Napoleon I. prekorači goro sv. Bernarda. — 1864. * Slavist Vatroslav Oblak v Celju. — 1867. Meksikanskega cesarja Maksimilijana vjemo v Queretaro. — 1882. † Pisatelj Matej Tonejec v Gorenjih Gorah pri Bledu. — 1907. Prve volitve v avstrijski parlament na podlagi splošne in enake volilne pravice.

Godovi prihodnjega tedna:

9. Prvinica, Ljudmila; 10. Antonin, Njegoslav, Blažena, Bogomila; 11. Žiga, Lerka, Tešimir, Tihamil, Sobjeslav; 12. Pankracij, Stojmir; 13. Servacij, Dragomir, Dragoslav; 14. Bonifacij, m. Svetolik, Sardona, Boris; 15. Zofija, m. Jaromira, Borislav, Sonja.

Umetnost in književnost

Zadnje dni smo prejeli:

Crosby-Furlani: Tolstoj in njegovo poslanstvo. Založila Zvezna trgovina v Celju. Cena broš. K —70, po pošti K —80. Priporočamo!

Računski zaključek mestne hranilnice v K a mniku, južno-štajerske hranilnice v Celju in poročilo ter bilanca trgovsko-obrtne zadruga v Trstu. Iz vseh je razviden prav lep napredek teh zavodov.

Novičar.

Opozarjamo na današnji poučni članek izpod peresa odličnega našega sotrudnika.

«Slovenec» ne ugajata naša skromna članka o šenčurškem zletu. «V Šenčurju se je ustanovil telovadni odsek kot odgovor 'Gorenjcu', ki je o šenčurškem zletu pisal cele plahte,» piše glasilo načelne opozicije. Za Boga svetega, pravico, da svojim čitateljem poročamo objektivno in stvarno o dogodkih, o katerih trdi isti «Slovenec», da so velike važnosti za celo Gorenjsko, bomo pa vendar še imeli. Katoliška gospoda iz Šenkla v za naj nikaner ne misli, da bo s takimi pravljicami, kakor «3000», prikrija resnico. Tudi naj si nikaner ne domišlja, da nam je vzela sapo z grožnjo, da se tudi v Kranju ustanovi telovadni odsek. Naš prečastiti naj kar za pomlad zvali svoje Orle. Gorko gnezdo jim je pripravil in škoda, da bi ostajalo prazno. Samo to bi radi vedeli, kako bodo mladiči rftotali. Upajmo, da se kmalu prikažejo na toplem pomladanskem solncu! — Samo eno opazko bi si še dovolili, katero naj bodoči kranjski Orli dobro premislijo, predno jih bodo Potušкова mamka prinesli. Namreč: zakaj tako opičje kopirajo Sokola in ako spadajo kot mladinska organizacija k S. L. S. ali kot telovadni odseki Slovenski krščansko-socialni zvezi.

O kanalizaciji mesta Kranja se je posvetoval stavbeni odsek tukajšnje mestne občine v svoji zadnji seji, na kateri je bil navzoč med drugim tudi deželni stavbeni svetnik g. J. Strizaj, ki je obširno in strokovnjaško poročal o projektirani kanalizaciji na podlagi pregleda načrta. Iz poročila posnamemo le najvažnejše: Pripoznal je, da je načrt tehnično prav dobro zasnovan, spuščati pa se ni mogel v posamezne podrobnosti, n. pr. vzračunjanje posameznih profitov, zbog pomanjkanja časa, vendar pa da je že ime tvrdke (E. Gaertner z Dunaja) popolno jamstvo za strokovno pravilno izpeljavo. V načrt je sprejet ves mestni teritorij izvzemši nekaterih hiš proti Kokri na cesti Huje in Klanec, v katerih bode gledati na to, da si napravijo nove greznice za slučaj, če jih še nimajo. Omenjal je nadalje naraščaj mesta po sedanjem številu prebivalcev tekom prihodnjih 50 let (4110 ljudi, če se na leto za 1%, pomnoži, sedaj 2500) in da je ta naraščaj vzela tvrdka za podlago svojega načrta, ki temelji na takozvanem izplakovalnem sistemu (Schwemmssystem), namreč v kanalih se imajo odvajati skupno fekalije in deževne vode. Ta računski podlaga utegne biti z oziroma

na rast mesta pravilna. Kar se tiče sedanjih kanalov, povdarjal je deželni stavbeni svetnik, da so glasom predležčega tehničnega poročila prezniki in v razpadlem stavbenem stanu so vsled tega neporabljeni za novo kanalizacijo; od sedanje naprave ostanejo v daljni uporabi le dimniki, kateri so se v novem načrtu upoštevali. Profili novih kanalov odgovarjajo potrebi in se ni bati zamašenja, pač pa so mali hišni kanali s profilom 75 cm premerajni in je neobhodno potrebno, da se ti z večjim profilom nadomestijo, ter je priporočal, da mestno predstojništvo skrbi za to, da se ti položijo s 15 cm profilom. Za globočino novih kanalov je bil merodajen pred vsem izkop, za to so se projektirali tako plitvo, kolikor je to z oziroma na strmec zveznih kanalov sploh mogoče, vendar pa so kanali povsod tako globoki, da bo mogoče izpeljati iztoke iz hiš. Na kleti se ni oziralo. Strmec kanalov je več kot zadosten, kajti najmanjši strmec je 5 pro mille, večinoma pa dosega 8 pro mille in še veliko več. Cela kanalizacija je razdeljena v dva dela, in sicer en del odvaja tvarine mimo «Stare Po te» po državnih cesti iz ozadja kokriškega predmestja, drugi del pa obsega notranje mesto. Oba dela sta v zvezi z izlivom za deževnico. Ločitev kanalizacije v dva dela je tehnično popolnoma dobra, kajti prvi del ne zahteva za sedaj velikih profilov, če pa bode sčasoma nastala potreba, je pa itak projektiran postranski izliv za deževnico, kateri bode glavni kanal tega dela razbremenil. Celo razdeljenje kanalizacije je pravilno in za snazjenje ugodno, ker je izplakovanje kanalov s preprostimi sredstvi mogoče. Tekalne vode se izpeljejo le v Savo, ki ima 16 m³, na sekundo pri najnižji vodi, v Kokro, ki ima le 07 m³, ni dopustno, ker bi se voda preveč onesnažila, iz česar bi nastali znani nedostaki, pač pa gre v Kokro en izliv za deževnico, kar pa je brez posledic dopustno. Iztok kanalizacijskih tekočin ob novem savskem mostu je izpeljan globoko v vodo in je sploh preskrbljeno, da ne bode provzročal nobenih nedostatkov. Konečno je še povdarjal, da je tvrdka po njegovem mnenju pravilno zadela sestavo kanalizacije. Na to poročilo se je razvil obširen razgovor glede graditve kanalizacije obenem z graditvijo vodovoda ter se sprejel predlog deželnega stavbenega svetnika J. Strizaja, da se po širokih ulicah vrši kanalizacija ločeno od vodovoda, po ozkih ulicah je priporočati, da naj se gradi skupno in sicer, kjer je skalovit teren, na banketu, na mehkem svetu pa bo treba položiti vodovodne cevi na cementne podpore, da se ne posedejo, treba bode pa banket za pokladanje vodovodnih cevi razširiti na okrog 40 cm, namesto 20 cm, kakor priporoča tehnično poročilo o kanalizaciji, ker je tak banket preozk.

Izpremema fijkarskega reda v Kranju.

Občinski svet kranjski je — kakor smo že poročali — sprejel v po obč. odboru že prej odobrenem fijkarskem tarifu nekaj izprememb, tikajoč h se cen za vožnje na kolodvor ali nazaj v mesto, dalje cen za vožnje na deželo in števila oseb, katere se smejo peljati v eno, oziroma dvoprežnem vozu. Glede teh izprememb naj se prvotno od občinskega odbora glede vožnje na kolodvor in nazaj v mesto potrjena tarifa obdrži, kajti ta odgovarja tukajšnjim razmeram, dočim je od deželne vlade predlagana previsoka in neutemeljena. Obdrže se določene cene za prtljago iz kolodvora v mesto, oziroma na kolodvor, ker ni dvoma, da je previsoko zaračunjena tarifa c. kr. deželne vlade povzročila precejšnjo nezadovoljnost. Glede tarifa za vožnje na deželo se obdrže tudi prvotno od občinskega odbora odobrene cene, katere se itak skladajo z od c. kr. deželne vlade določenimi, le glede določila glede čakanja z vozom, se opusti, ravno tako določitev števila oseb, katere se peljejo z eno- oziroma dvoprežnim vozom. Nasprotno se sprejme v fijkarsko tarifo kot IV. točka: «Otroci pod 5 letom se le tedaj ne štejejo, ako je v enoprežnem vozu samo eden, ali v dvoprežnim vozu samo dva. Če jih je pa več, se vsakega nadaljnega šteje za pol osebo.»

Občni zbor okrajne bolniške blagajne v Kranju se je vršil v nedeljo dne 2. maja t. l. v dvorani mestne hiše. Iz obširnega poročila načelnika g. Cirila Pirca in blagajnika g. Rudolfa Kokalja povzamemo naslednje: V letu 1908 je došlo, oziroma se je rešilo 496 dopisov proti 392 v letu 1907. Koncem leta 1907 je štela blagajna 731 članov, med letom jih je pristopila 2566, izstopilo pa 2555 ter jih preostalo koncem leta 742, in sicer 663 možkih in 79 ženskih. Največ članov je bilo l. novembra — 1174, najmanj 1. januarja — 731, povprečno na mesec pa 977. V letu 1908 je obolelo 479 članov v 640 slučajih ter so bili bolni 11.708 dni, umrlo pa jih je 6. Bonšćnina se je izplačalo K 11.722 31. Vsi dohodki so znašali K 27.905 93, izdatki pa K 21.990 60, toraj prebitka K 5915 33. Denarni promet je znašal K 55.966 69 proti K 41.855 92 lanskega leta. Rezervni fond je znašal koncem leta K 7968 85, koncem leta 1907 pa K 7954 37 ter se je zvišal za K 14 48. Razsodišče je poslovalo v letu 1908 v dveh slučajih. V nadziralni odsek so bili izvoljeni gg. Jurij Depoli, Josip Koban, Josip Krenner, Ivan Lampe, Viljem Požgaj in Josip Weißeisen. V rozsodišče pa gg. Anton Jansa, Rudolf Jereb, Vinko Majdič, Ivan Pirc in Lovrenc Rebolj. Na to so se sprejela nanovo predelana in izpremenjena pravila, nakar je g. načelnik zaključil občni zbor,

Shod narodno-napredne stranke na Jesenicah se vrši v nedeljo ob treh popoldne v bivši «Sokolovi» telovadnici p. d. pri Peku.

V **deželni šolski svet** kranjski je deželni odbor imenoval v smislu novega zakona prof. Ev. Jarca in Franca Jakliča.

Uvrščen je v XI. činovni razred tukajšnji sodomerec g. Ivan Cof.

Šolski izleti. Dne 1. t. m. popoldne je napravilo okrog 40 dijakov cesarja Franca Jožefa gimnazije v Kranju pod vodstvom prof. M. Pirnata izlet v Škofjo Loko, kjer so si med drugim ogledali pivovarno L. Šmida. G. Jožef Šmid, pivovarniški mojster, je bil jako prijazen, da je izletnike gostoljubno pogostil. — Dne 6. t. m. je poletelo 74 ljudskošolskih otrok (37 dečkov in 37 deklic) iz Primorskega in iz Predoselj pod vodstvom gg. nadučiteljev Franceta Luznarja, Rudolfa Zoreta in učiteljice gđe. Ivanke Lampe v Ljubljano, kjer so si ogledali deželno bolnico, gluhonemnico, šentpetersko vojašnico, več cerkvá, ljubljanski grad in deželni muzej Rudolfinum, razne javne spomenike in druge mestne zanimivosti. Pod Tivolijem je sla mlada družba tudi v ondi se nahajajočo menažerijo. Skupno kosilo se imeli na prostornem vrtu gostilne pri Novem svetu, kjer so bili jako ceno in prav dobro postreženi (kosilo je stalo 44 v), vsled česar prav toplo priporočamo omenjeno gostilno za enake prilike. Popoldne so si ogledali tivolske nasade in se ustavili tudi v Švicariji, kjer so za mal denar (24) dobili vsak belo kavo in dva kruha.

Izrebrani porotniki. Za drugo letošnje porotno zasedanje, ki se prične dne 1. junija so bili izrebrani sledeči porotniki z Gorenjskega: Jožef Belher, mesar v Trziču; Fr. Benkovič, posestnik v Blagovici; Ivan Dornič, tovarnar in posestnik na Lancovem; Franjo Drmastija, gostilničar in posestnik na Ježici; Gabriel Eržen, trgovec in posestnik v Zapužah; Franjo Hainrihar, trgovec in posestnik na Trati; Anton Jeglič, mesar v Trziču; Franjo Kuncič, izdelovalec sodavice in posestnik v Lescah; Franjo Papler, strojar in posestnik v Doslavčah; Ivan Rakovec, posestnik tovarne v Kranju; Matej Zigon; trgovec v Škofji Loki.

Nabiralniki v oskrbi podružnice družbe sv. Cirila in Metoda donesli so družbi v mesecu aprilu naslednje zneske: Gostilna Mavrilij Mayr (nabiralnik samcev) K 31.66, trgovina Ivan Savnik K 16.57, hotel Nova pasta K 10.70, restavracija pri kolodvoru K 5.60, kavarna Jäger K 5.50, gostilna J. Mihelič (Beksel) K 3.85, gostilni Mavrilij Mayr K 3.80, kavarna Geiger K 3.70, gostilna Rudolf Jereb K 3.50, hotel Stara posta K 3.—, gostilna F. Benedik (Joštar) K 2.20 skupaj K 90.08.

Okrajna učiteljska konferenca za radovljanski okraj se vrši dne 10. julija t. l., ob 9. uri popoldne na Bledu. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu tudi se sledeče: Praktični nastop. «Prostoročno risanje». — Podrobni učni načrt iz ročnih ženskih del. — Podrobni učni načrt iz opisja v I. in II. šol. letu.

Prvi učiteljski sestanek je dne 13. t. m. na Bledu, in sicer se vrši uradni v restavraciji g. Peternela. Vabljeni so vsi, ki so dobre volje in ki se zanimajo za učiteljski napredek. Dobro došli tudi prijatelji učiteljstva. Odbor.

Poročil se je profesor Ivan Knaflič z gđe. Nežko Jesenko v Poljanah pri Škofji Loki.

Umrila je v Kranju gospa Antonija Belec, hišna posestnica v Kranju. — V Gradu je preminula gospa Katarina Vovk, mati odlične narodne obiteljci na Bledu. N. v m. p.!

Na škofjeloški postaji so razmere — kakor se nam piše — tako neznosne, da kriče po temeljiti remeduri. Gospodje, ki so v prvi vrsti postavljeni zato, da skrbe za red in točnost in pa da se ugodno zahtevam strank, se brigajo rajši za druge nepotrebne reči, ki nimajo z njihovo službo nobene stika. Naj omenimo n. pr. le tehtnico. Živ krst se ne zmeni zanjo, dasi je že več kot leto dni zaprta. Stranke, ki nakladajo blago na postaji Škofja Loka in ga hočejo oddati frankiranega, morajo po poprejšnji položitvi predplačila po več dni, večsah celih 14 dni čakati, preden izvedo, koliko se jim je zaračunala tehtnina. Da tako postopanje ovira promet, nam ni treba še posebej povdarjati. Toraj naj se nemudoma izpostavi tehtnica, ki bo funkcionirala.

Pod vlak skočil. Včeraj popoldne je med postajama Medvode in Vižmarje skočil pod vlak bivši uradnik «Zadružne Zveze», nazadnje pa tajnik šotanske posojilnice, Josip Dodič, katerega je vlak popolnoma razmesaril. Kaj ga je gnalo v smrt, ni znano.

Telovadno društvo «Sokol» na Jesenicah vabi na svoj izvanredni občni zbor, ki se vrši v nedeljo, dne 9. t. m., ob 2. uri popoldne v restavraciji brata Jakoba Mesarja na Jesenicah. Ker je na sporedu pogovor radi telovadnice, oziroma društvenih prostorov, bi bilo želeli, da se ga člani polnoštevilno udeležijo.

Nesreča na železnici. Na Savi je podrl vlak delavca Fr. Kukača, ter mu zlomil desno nogo in težko poskodoval desno roko. Prepeljali so ga v deželno bolnico.

V Špitaliču pri Kamniku pogorel je večji kompleks v tamošnjih gozeih, ki so last barona Rud. Apfaltrerna. Zakrivil je ogenj baje sam gozdar.

Is Tuhinjske doline. Dne 29. aprila t. l. se je vršila pri c. kr. okrajnem sodišču v Kamniku lepa kazenska obravnava. Zasilni učitelj, mežnar, organist in trgovec Vinko Juvan iz Špitaliča se je kot učitelj imenitno obnesel. Dne 16. aprila t. l. je pretepal nekó učenka po obrazu tako, da ji je izbil en zob ter prizadjal bolečino na licu in s tem povzročil, da deklica slabo slíši. Dalje je udrihal s palico po rokah, radi istih postali ste ji ročici črni in otekli. Za nameček jo je pa še trpinčil tako, da jo je prisilil klečati na ostro poleno, katero klečanje je deklici prizadajalo oteklino na kolnih. Otrok je komaj prilezel domov. Po noči je blekla ter jokaje zdihovala. Okrajno sodišče je kaznovalo Juvana na 10 K globe ali 24 ur zapora ter v poravnavo stroškov. Radovedni smo Tuhinjci ali bo s to «preostro» kaznijo Juvana visoke državno pravništvo v Ljubljani zadovoljno? Ter kaj poreče k temu slavni deželni šolski svet?

Umril je dne 25. aprila v Podgori pri Borovljah g. Janc Rupert, c. kr. poštar, v visoki starosti. Pokojnik je bil dobro znan starejšim Kranjcem, ker je bil to zadnji poštar, ki je sam vozil še četveroprežno pošto čez Ljubelj do Trziča se v noih časih, ko še ni bilo gorenjske železnice. Blagemu pokojniku dober spomin.

Pozor! Ogrska tvrdka J. Ambrus iz Budimpešte pošilja okrog po Gorenjskem srečke, ki niso dovoljene v Avstriji. Kdor dobi tako pismo s temi srečkami, naj vse skupaj vrže v peč.

Tombole priredi Rečiska podružnica gasilnega društva z Bleda v nedeljo dne 16. maja na vrtu restavracije «Mangart» na Rečici. Čisti dohodek je namenjen v korist stavbe gasilnega doma. Dobitke hvaležno sprejemata gg. Ivan Pretnar, načelnik, in gostilničar D. Vrinšek. Pričetek tombole točno ob 3. uri popoldne. V slučaju neugodnega vremena se vrši tombola in veselica prihodnje nedeljo, 23. majnika, ob vsakem vremenu.

Prekoristno obrambno društvo «Naša Straža» je imelo dne 3. t. m. po dolgem času svoj občni zbor. Radi pomanjkanja prostora poročamo več o njem prihodnjic.

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Savo, Javornik in Koroško Belo priredi v nedeljo dne 9. maja v dvorani «pri Jelenu» na Savi gostovanje ljubljanskega slov. dežel. gledališča z raznovrstnim sporedom.

Is Žirovnice se nam poroča, da je vihar, ki je trajal od nedelje do srede bil hušji kakor kraška burja. Napravil je silno mnogo škode na žitnih pridelkih kakor na sadnem drevju. Posestniku I. Jesenkotu v Žirovnici je podrl na tla veliko gospodarsko poslopje. Škode ima do 2000 K. Mnogo je potrtega sadnega drevja, pri kozolcih ni skoro nobena streha cela, osobito so trpele iz cementa izdelane. Najbolj kljubuje vetru Eternit-skrilj. Zelo stari ljudje ne pomnijo kaj tako silnega, zakaj vlekel je neprenehoma 4 dni, vmes pa je snežilo in padalaje toča. — V nedeljo se vršeca veselica pri Svetinu pri Žirovnici je kljub silno silno slabemu vremenu dobro vspela, ker je bilo čistega prebitka K 56.97, katera svota se je izročila samostojnemu tamburaskemu društvu «Sokol» v Žirovnici. Vsem prijateljcem kateri so veselico posetili kljub slabemu vremenu, se priporočamo že danes. Na veselo svidenje pri lepšem vremenu. Na zdar!

Novo tovarna lanenega olja v Medvodah. G. M. Ivantič zida novo tovarno lanenega olja. Ker se bode pečala nova tovarna izključno z izdelovanjem namiznega olja, o kaki konkurenci tamošnjim oljarnam ne more biti govora. Pač pa more nova ta industrija koristiti našim živinorejcem, ker bodo ti lažje in ceneje dobivali lanene tropine kot izvrstno krmo mlečni živini. Nova oljarna prične s svojim obratom že meseca junija t. l.

Glede prodaje šolskih knjig za ljudske in meščanske šole je izdal dež. šol. svet ukaz, da smejo od pričetka šolskega leta 1909/10 privatni založniki prodajati pripuščene učne knjige le pod pogojem, da se zavežejo dati na vsakih deset prodanih knjig en brezplačen izvod kot ubožno knjigo, ter je pridejan vsaki knjigi, ki se prodá, odrezek primerne vsebine.

Naznanila
telovadnega društva „SOKOL“ z ženskimi oddelkom v KRANJU.

BRATJE SOKOLI!
Ker se v nedeljo, dne 2. velikega travna radi slabega vremena ni mogel vršiti izlet čez Trzič v Radovljico, vrši se taisti jutri, dne 9. malega travna z istim vzporedom. Zbirališče je na kolodvoru točno ob 1/4. 2. uro popoldne. Udeležite se ga v najobilnejšem številu ter pazite, da pridete ob določeni uri točno na kolodvor.

Z bratskim «Na zdar!»
Vaditeljski zbor.

SOBA 136 2-1
zračna, svetla, s posebnim vvhodom, na novo opremljena, s pogledom na Glavni trg
se takoj odda v najem.
Več v trgovini J. Kušan v Kranju.

Darila.

Upravništvo našega lista je prejelo:
Za družbo sv. Cirila in Metoda: Povabljeni gostje pri g. Iv. Savniku v Kranju so v njegovi kleti pri pokušanju izbornega rujnega vina darovali 5 K. Ziveli!

Listnica uredništva.

Zaradi neobjavljenja dopisa: «Izpod Triglava» smo prejeli prošnjo, podpisano od 11 učiteljev radovljanskega okraja, da naj bi se oni dopis vendarle priobčili. Ze zadnjic omenili razloge, ki govore proti temu dopisu. In stojimo še danes na istem stališču. Sicer pa vprašamo za mnenje vse-kakor nekaj učiteljev.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem javljamo tužno vest, da je naša preljubljena soproga, mati, sestra, gospa

Antonija Belec

hišna posestnica

danes, dne 2. majnika ob 4. uri popoldne po dolgi, mučni bolezni, prevadena s sv. zakramenti za umirajoče mirno v Gospodu zaspala.

Truplo prebijaže pokojnice se bode v torek, dne 4. majnika 1909 ob 1/5. uri popoldne preneslo iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v domačih cerkvah.

KRANJ, dne 2. majnika 1909.

Žalujoči ostali.

Zahvala. 133

Za toliko srčnih dokazov iskrenega sočutja, ki se se sam izkazovali med boleznijo in povodom nenadomestne izgube naše nad vse ljubljene soproge, matere, sestre, gospe

Antonije Belec

hišne posestnice

kakor tudi za mnogobrojno časteče spremstvo blage pokojnice k večnemu počitku, izrekamo tem potom vsem sorodnikom, prijateljem, znancem ter udeležnikom sploh, presrečno zahvalo.

KRANJ, dne 4. majnika 1909.

Žalujoči ostali.

Tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naša dobra, iskreno ljubljena mati, sestra, stara mati, tašča, gospa

Katarina Vovk roj. Ferjan

danes, dne 5. majnika 1909 ob 5. uri zjutraj, po kratki bolezni, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb preblage pokojnice bo v petek, dne 7. majnika 1909 ob pol 10. uri popoldne s sv. mašo iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.

Sv. maše zadušnice se uode brale v župni cerkvi v Gradu.

GRAD-BLED, dne 5. majnika 1909.

Anton Vovk, posestnik; Franc Vovk, nadinženir, sinova. — Marija Sekovanič roj. Vovk, hči. — Franc Ferjan, brat. Franja Vovk, Marija Vovk, sinahli. — Ferdinand Sekovanič, trgovec in posestnik, zet. — Vsi vnuki in vnukinje.

Zahvala. 141

Vsem, ki so nam ob smrti naše nezabne matere, oziroma stare matere i. t. d., gospe

Katarine Vovk

izkazali v tako obilni meri svojo sočutje, izrekamo tem potom svojo iskreno zahvalo.

GRAD-BLED, 7. maja 1909.

Žalujoči ostali.

Našim rodbinam priporočamo
Kolinsko cikorijo!

700 kg lepega sena
je naprodaj 140-1
v **Strazišču hiš. št. 34.**

Proda se lep
glasovir
in dobro ohranjeno
damsko kolo
Kje pove upravništvo «Gorenjca» 135-1

Hotel „Ilirija“
Ljubljana

Kolodvorska ulica 22. 3 minute od kolodvora.

Priporoča svoj izvrsten hotel. Priznana dobra kuhinja, pristna domača vina. — Za ženitovanjske pojedine in nove maše je na razpolago lep in prostoren salon.

Velik senčnat vrt. Najmodernejše urejene sobe za tujce po najnižjih cenah.

Slav. potujočemu občinstvu se priporoča
Marija Novak
hotelirka.

129 3-2

Naznanilo.

Podpisani uljudno naznanjam slav. občinstvu, da sem odprl

v **lastni hiši št. 104 na Glavnem trgu nasproti farne cerkve**

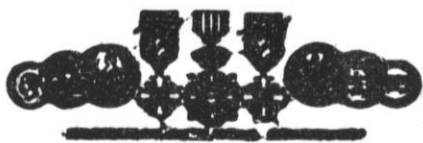
ново restavracijo.

Točila se bodo raznovrstna le **pristna vina.** Istotako se bodo vedno dobila **okusna jedila** kakor tudi **prenočišča**, vse po nizki ceni. Z dobro postrežbo bodem vedno skrbel, da si ohranim še nadalje naklonjenost mojih prejšnjih gostov, ter si pridobim še novih na svojem sedanjem prostoru.

Za mnogobrojni obisk se najuljudneje priporočam

s spoštovanjem
Jernej Ručigaj
sodovičar.

122 3-3

Zobotehnični atelje
Oton Seydl
v **Roosovi hiši nad prodajalno v Kranju.**

ZOBOVJA, tudi ne da bi se odstranilo korenine, z ali brez nebre plošče, iz KAVČUKA, kakor tudi ZLATA, dalje VRAVNALNICE (in OBTURATORJI) se izvršujejo po **NAJNOVEJŠIH METODAH.** 78 52-18

Sprejemne ure vsako nedeljo in ponedeljek od 8. ure dopoldne do 5. ure popoldne.

Lepa mesečna soba

proti vzhodu, s posebnim uhomom se takoj odda pri vrtnarju Suhadolniku 128 2-1
Savsko predmestje, stev. 6., II. nadstropje.

Večkrat premirano!
Glinaste peči 158 52-1

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Dreise

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov v Ljubljani.

Nova zaloga vina!

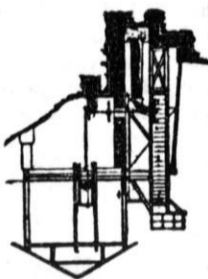
Podpisani naznanjam, da sem otvoril
v **svoji lastni hiši št. 10 v Kranju Kokriško predmestje**

zalogo istrskega, vina belega in rdečega, lastnega pridelka.

Liter stane 32 vinarjev na debelo od 56 litrov naprej. Kdor mi more dokazati, da nimam pristnega, naravnega vina, se zavežem, dotičniku plačati 4000 K. S spoštovanjem

FRAN ZOHIL
veleposestnik vinogradov v Žminju (Istra). 28 15-15

G. Tönnies

v Ljubljani 52-8 89
tovarna za stroje, železo in kovinolitarna priporoča kot posebno **žage in vse stroje za obdelovanje lesa.** Francis-turbine osobito za žagine naprave zvezane neposredno z vratilom. Motorje za bencin in surovo olje, najcenejša gonilna sila.

Keil-ov lak

najboljši lak za tla iz mehkega lesa.
Keil-ova bela prevlaka (glazura) za umivalne mize 90 vin.
Keil-ova pasta za čevlje po 30 vin.
Keil-ov lak za zlatenje okvirjev 40 vin.
Keil-ovo leščilo za pode 90 vin.
Keil-ov lak za klobuke v različnih barvah.

ima vedno v zalogi trdka **Franc Dolenz v Kranju.**
Črnomelj: Anton Zure; Ljubljana: Leskovic & Meden. Postojna: Anton Ditrich.
Idrija: Val. Lapajne; Novo mesto: I. Picek. Radovljica: O. Homann.
Kamnik: Ed. Hajek. Škofja Loka: M. Žigon.
Kočevje: Franc Loy. Zagorje: Rih. E. Mihelčič.

Naznanilo in priporočilo.

Podpisana slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem prevzela
KAVARNO MAYR
v **Kranju, Kokriško predmestje, v „Zvezdi“.**

Potrudila se bodem slavno občinstvo zadovoljiti med drugim tudi z najboljšim **pivom**, finimi pristnimi **vini v buteljkah**, **šampanjcem**, finimi **likerji** in **mrzlimi jedil.**

Za mnogobrojen obisk se priporočam z odličnim spoštovanjem
Jerica Vičar.

137 3-1

V **Newyork**
v **Canada**
v **Juž. Ameriko**

Odhod iz Ljubljane vsak torek.
Pozor!! 12 52-37

Samo 6 dni
vozijo francoski brzoparniki **La Provence, La Savoie, La Lorraine in La Touraine** iz Havre v Newyork. — **Najkrajša črta.**
Veljavne vozne listke in brezplačna pojasnila daje konc. potovalna pisarna
Ed. Šmarda, Ljubljana
Dunajska c. 18, nasproti znane gostilne „pri Figovcu“.

Od c. kr. namestništva oblastveno dovoljeni urad za revizijo in reklamacijo tovarnih listin vseh vrst in pisarna za poizvedbo tarifov
L. Jandl
Trst
prevzame brezplačno revizijo vseh tovarnih listin proti 30% deležu najdenih diferenc.
Dopušljate nam torej takoj franko vaše tovarne listine letošnjega leta in v treh dneh dobite poročilo o rezultatu revizije. 14 52-25

Kdor
hoče sebe ali svoje otroke oprostiti
kašlja
hripavosti, katara, zastizenja ustnega katara, krčevitega in oslovskega kašlja, naj kupi zdravniško proizkušene in priporočene
Kaiserjeve prsne karamele
s 3 smrekami. 18 24-24
5500 notarsko overoverjanih izpričeval.
Zavoj po 20 in 40 vin. — Doza za 80 vin.
Dobiva se v: **Lekarni v Trzinu.**

kosti. Pokladati ga je posebno takrat, ako krmimo krmo, ki je revna na fosforovi kislini in apnu, n. pr. kisló seno, veliko korenjstva. Dajemo ga odrasli govedi 25—40 gramov, teletom in žrebetom 10—15 gramov, ovcam in prašičem 10—20 gramov na dan. Pokladamo ga na ta način, da ga potrosimo po rezanici, ali pa se da v pijači, ali pa tudi s soljo za lizanje. Pri nakupu krmilnega apna, moramo paziti posebno na to, da kupimo pravo apno, ker se dobi v trgovini tudi tako apno ki ima le 25% fosforove kisline, zato pa več drugih, manjvrednih snovi v sebi. 100 kg krmilnega apna s 40—45% fosforove kisline stane okoli 22 K pri kmetijski družbi v Ljubljani.

Kranjsko vino v Pragi. Izvoz naših, zlasti vipavskih vin na Česko in na Moravsko čedalje bolj raste in se bode gotovo še bolj razvil, ko se bodo vinogradniki poprijeli pravičnega kletarjenja. Prva vipavska vinarska zadruga je ustanovila v Pragi že zalogo svojih vin in v kratkem otvori tam svojo lastno vinarno v sloveči, starodavni patricijski hiši «u Vejvodů» (pri vojvodi). Da se česko občinstvo, zlasti pa vinski trgovci, vinarji in gostilničarji še bolj seznanijo z našimi vini, zlasti pa da se informirajo, kje in kakšne vrste vina na Kranjskem raste, priredi novomeška podružnica kmetijske družbe kranjske v Pragi od 29. t. m. do 6. junija deželno razstavo kranjskih vin s poskuševanjem istih. Te razstave se udeleži kakih 25 naših najboljših vinskih producentov in zadrug, ki razstavijo 30 do 40 vrst vina iz raznih krajev, tako, da bodo vsi tipi naših vin zastopani. Vse priprave so že v tiru in lokal že najet, vina se pa odpošljejo že 10. t. m. v Prago. Razstavo in poskuševanje bo vodil na licu mesta osebno g. vinarski nadzornik B. Skalický, ki bo dajal interesentom tudi strokovna pojasnila in informacije glede nakupa vin itd. Upajmo, da ta prireditev znatno pripomore k povzdigi eksporta naših domačih vin, ki gredo letos že tako težko v denar. Gotovo bodo tudi vsi merodajni faktorji to važno prireditev vsestransko podpirali.

Dobavni raspis. C. vr. ravnateljstvo državnih železnic v Beljaku naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da bo oddalo dobavo 500 ton kovaškega oglja za dobo od 1. januarja 1910 do 31. decembra 1910. Ponudbe je vložiti pri gori navedenem ravnateljstvu najkasneje do 15. junija t. l. 12. ure popoldne.

Mestna hranilnica v Radovljici. V mesecu aprilu 1909 je 302 strank vložilo 109.093 K 15 vin. 256 strank vzdignilo 59.316 K 96 vin. 18 strankam se je izplačalo posojil 28.650 K. Denarni promet 445.131 K 71 vin.

Mestna hranilnica v Kamniku. V mesecu aprilu 1909 je 152 strank vložilo 57.087 K 54 vin. 134 strank vzdignilo 27.326 K 57 vin. 4 strankam se je izplačalo hipotečnih posojil 4000 K. Stanje hranilnih vlog 1.755.888 K 56 v. Stanje hipotečnih posojil 1.265.932 K 11 vin. Denarni promet 161.834 K 81 vin.

Dopisi.

Z Bleda. Občni zbor podružnice sv. Cirila in Metoda za naš kraj se je vršil dne 2. maja v hotelu «Triglav». Kljub slabemu vremenu je bila udeležba zadostna. Načelnik pozdravi navzoče člene kakor tudi zastopnika glavne družbe in goste iz Radovljice. Tajnik poroča, da je podružnica štela v preteklem letu 3 ustanovnike in 1 pokrovitelja. Članov je plačalo 52 moških in 37 ženskih, skupaj 89 članov. Blagajnica pove račun. Poslalo se je v Ljubljano 121.46 K in 75.25 K, skupaj 196 71 K; za letos je pa plačalo 91 članov po 2 K in darilo 21 K, skupaj 203 K, kar je lepa vsota za naše razmere. V odbor se volijo z vzklikom za načelnika J. Peternel, za namestnico gospa dr. J. Hočvarjeva, za tajnico gđe. Franica Peternelova, za blagajnika I. Verbunc in gđe. K. Drolova, za odbornike gospa A. Erbežnikova, gđe. Julka Vovkova, A. Jesenko in A. Ropret. Delegatje za glavno skupščino so izvoljeni gđe. Drolova in K. Repe. — Zastopnik glavne družbe, g. A. Berce, v lepem govoru razjasni pomen in namen družbe, v koliki nevarnosti smo Slovenci po obmejnih krajih, in priporoča, naj kupujejo blago, od katerega ima družba dobiček: to je, milo, čistilo za čevlje, sveče, žveplenke, razglednice, računске listke itd. Gospod K. Repe opozarja navzoče, naj tudi zbirajo, stare znamke, stanje, igrače, knjige, odrezke od cigar itd. Vse te stvari naj pošiljajo gđe. Julki Vovkovi, katera je drage volje prevzela delo, da zbira te stvari in jih v večji množini pošlje na glavno družbo. Te stvari nimajo za nas nobene vrednosti, družbi pa donesejo nekaj stotakov. Za pobiranje denarja iz nabiralnikov se izvolita dva gospoda, ki bosta redno vsak mesec izpraznila nabiralnike in nabrani denar pošiljala naprej. K sklepu se načelnik zahvali govornikom in članom za zanimanje in jih prosi, naj še nadalje podpirajo družbo, ki je podpore zelo potrebna. Po zborovanju se je vnela vesela zabava ob petju in navdušenih govorih in razšli smo se z zagotovitvijo, da se še v večjem številu snidemo k veselici, ki se nam obeta v korist podružnice.

Iz Špitališča. Cerkveno predstojništvo (to je gospod župnik) je podelilo prevzvišeni gospej Alojziji

Juvanovi, soprogi mežnarja in organista i. t. d., v ferri cerkvi lep sedež. Ta sedež dobi ona za prelepe petje na koru. Malo časa je pela, a dobila je zanj krasno penzijo. To odlikovanje našim Špitaličanom ni posebno ugajalo, zato se je nekdo v tej zadevi z nepodpisanim pismom obrnil na domačega župana. Gosp. župan je neresel pismo v farovž. O joj! — sedaj tečejo sodnijske preiskave. Obdolženo je 7ločina — pisanja — resnice neko mlado dekle, katero mora biti kaznovano, potem že, če je ali ne ona pisala. — Toliko je znano, da je gospa pevka s svojim soprogom vred visoko razžaljena. Koliko bo pa dekle-zločinka kaznovana, hočemo takoj po obravnavi sporočiti. Poročali bodemo tudi o modrem gosp. župniku Mezezu, o njegovi kronici in oni ženici, katera je pošteno zaslužila kronico ter pod prisego potrdila veliko «kunst» gosp. župnika Antona.

Črtica iz septemberskih dogodkov.

Dalje.

Vse te tri oddelke je državni pravdnik združil v eno samo enoto. Njemu je bilo vseeno, ali je dopoldne prijatelj svojemu prijatelju na Mestnem trgu svetoval, naj z ozirom na dogodke v Mariboru in razpoloženje v Ljubljani raje preje odstrani, ali vsaj prelepi nemški napis; ali je kdo popoldne bogve na katerem koncu mesta med množico zašel, vpil «nemške table dol»; ali je dve uri pozneje kak obrtni vajenec splezal do table ter jo vrgel dol. Ali da vzamem izmed mnogih en primer iz obtožbe same. Rohrman in Tratnik, ki sta šla k trgovcu Hamanu ter ga prosila, da odstrani nemške napise, še predno bi prišli demonstiranje do trgovine, sta bila obtožena ravno tistega hudodelstva kakor Lovšič in Škof, ki sta v mnenju, da je mestni magistrat po vzgledu Maribora sam odredil odstranitev nemških napisov, pri Mahru v navzočnosti policista in Mahrovih poslov (po načinu «stotnika» Kepenika), trgala črke od zida. Državni pravdnik je kratkoma dejal: Kdor je bil pri dogodkih 21. septembra posredno ali neposredno navzoč, ta se je s tem zakrivil istega hudodelstva. Kdo pa je bil navzoč? Spočetka par mladih fantov, solarjev, vajencev. Ugodni prosti čas po kosilu je neravno privabil ti družbi marsikaterega zvedavega opazovalca. Tudi sicer resni starejši ljudje so nehote postajali v posameznih grupah.

ljanske Nemce pomelali kar v Ljubljano. (Bogme, za nekatere bi ne bilo škoda — malo «tuša».) Zato so se, ko se je začel «špektakel», bar tresli samega strahu. Nekaj jih je celo «hinfallende» dobilo. Da je vse to prazna bajka, o tem ni niti govora. Prosim Vas, par solarčkov in vajencev, kaj pa naj ti napravijo proti orjaskim stebrom Germanije. In to celo pri belem dnevu vpricho orožniških bajonetov in repetirk junakov belgijskega polka! Bajka iraa torej povsem druga ozadje. Prvič — in to je bil glavni namen, so si hoteli dati duška svoji onemogli jezi nad v tistih časih zagotovljeno naredbo o izključno slovenskih uličnih napisih. In da si še bolj oblade to jezo, so morali na vse kriplje delati na to, da simulirajo tisti grozni strah, ki je potreben, da postane odstranitev nemških reklamnih tabel hudodelstvo javne nasilnosti, združeno z izsiljevanjem in grožnjo. Tako bodo brez skrbi po svetu razvpili Ljubljeno kot nekako gnezdo samih cestnih tolovajev, tako tudi opozorili Dunaj, da je skrajni čas, da se te tolovaje kratkoma, če le mogoče, podavi, ali pa vsaj pošteno spravi «hinter Schloss und Riegel». In le na ta način je tudi mogoče, da nemški trgovci kakor Elbert, Lassnik, Kenda, Lang et tutti quanti, kot «arme Brüder im bedrängten Lande» dobe zato, da Slovence mamijo s sramotnimi cenami, kot odškodnino nekaj novih tisočakov iz «rajha», oziroma od povsod, koder biva plemeniti nemški rod. Dobro so znali, da jim brez tega manevra živ krst ne verjame, da bi se mogli s sbratje tistih hrabrih junakov, ki so se v Ptuj ohrabрили celo tako daleč, da so opljuvali slovenske žene, ter se ruvali, ali onih v Mariboru in Celju, ki so celo vdrliv zaprte hiše Slovencev ter jim razbili vse pohištvo, ravno v Ljubljani pred par slovenskimi solarčki tako nizko izpozabiti v svojem junastvu, da so se jim kar blačke tresle pred njim. Zato so morali, previdni kakor so, izmisliti bajko o splosni zaroti ljubljanskih Slovencev proti «nemški posesti». Ni čuda potem, da je državno pravdnštvo zagrabilo to bajko s slastjo, kakor riba v vodi, če ji na trnjiku vržeš mastno — vado. Ampak da je bil ves ta strah, kakor oni v pregovoru: v sredi votel, okrog ga pa nič ni, res le prazna bajka, najboljši dokaz, da sedaj nekateri Nemci že sami priznajo, da se jim je ta strah le sugeriral. Tako n. pr. pravi neka priča, da, ko je na vprašanje: ali je imel takrat, ko so prišli k njemu po table, kaj strahu, odgovoril da ne, zakaj bi se bal, se ga je nakrutilo: Was, Sie haben keine Furcht gehabt? Iz tega se vidi, da so morali strah šele iskati med preiskavo. Da se ta strah tudi zakonito utemelji, zato je bilo treba ujeti čim večje število «zarotnikov». Pravih snemalcev tabel, kakor smo že naglašali, niso mogli zasaciti, — kdo bo tudi teko neumen, da se bo pustil — zato so pač rekli, najbolje je, če se vsak zapre, kdor je bil takrat na ulici. No, k sreči se jim ta lov ni posrečil, ker bi bil n. pr. tudi Elbert zraven, a 22 pa so jih vendar skupaj nabrali zato so imeli časa in kakor smo videli tudi ovaduhov dovolj. Izmed 22 pa jim eden, to je bil učiteljščik Kozinc srečno odnesel pete nekam v deveto deželo; drugi pa, in sicer tesser Sušnik se je malo pred glavno razpravo ponosrečil. Tako se je število skrcilo na 20.

Če vzamemo v roko obtožnico ter preiskujemo, kaj je ta ali oni storil, kdaj in kje se je dejanje vršilo, ne najdemo prav nobenega sledu, da bi se bilo dejanje vršilo sporazumno, po načrtu ter po navodilih «kolovodij». Bogveje je bil ta, ko je oni demonstriral pred Kastnerjem, ali kje je bil kot glavni kolovodja zaznamovan Vodušek, ko sta dva delavca iz katoliške tiskarne prav komodno vpricho policista pobirala črke izpred Mahrove hiše. Meglič n. pr. je bil takrat še v zaporu, ko so demonstrirali drugi pred Lassnikom in vendar je Meglič kriv ne samo tega, kar se je pri Lassniku vršilo, marveč tudi vsega onega, kar so drugi bogvekdaj in kje storili.

Dalje prih.

Zaplenjeno!

Celje, 7. maja, ob 6. zvečer. Klerikalca Pišek in Korošec sta zmagala. Med nemškim nacionalcem Kralom in soc. demokratom Horvatekom se vrši ožja volitev.

Radovljiške novice.

— Občinska seja mestnega zastopa se je vršila dne 28. aprila ob 6. uri zvečer. Glavna točka je bila dovolitev potrebnega kredita za električno centralo. Župan dr. J. Vilfan je utemeljeval svoj predlog, da dovoli mestni zastop 100.000 K kakor prispevek za to centralo, jako temeljito in srečno. V prepričevalnih besedah je zagovarjal to napravo tako z gospodarskega kakor tudi z gmočnega stališča. Ko so posegli še nekateri drugi občinski odborniki v debato, sprejet je bil soglasno predlog, da občina prispeva s kapitalom 100.000 kron k stroškom za napravo električne centrale.

— Velevažno posvetovanje se je vršilo dne 29. aprila v gostilni Bastl, ki je veljalo uresničenju naprave električne centrale ob Završnici, ki jo nameravajo zgraditi okoline: Bled, Gorje, Breznica, Mošnje, Lesce, Radovljica, Predtrg, Bagunje, Jesenice in Koroška Bela. Posvetovanja so se udeležili vsi župani imenovanih občin, mnogo obč. svetovalcev in odbornikov. Deželni odbor sta zastopala dr. E. Lampe in stavbeni nadstnik Ivan Klinar. Po kratkem nagovoru deželnega odbornika dr. E. Lampeta je pojasnil vse zadeve prav obširno nadsvetnik I. Klinar, in sicer s tehničnega, finančnega in rentabilitetnega stališča. Poročujoč s tehničnega stališča se je dotaknil poročavalec mnenja raznih strokovnjakov, in sicer je podjetnik

Ljubljanski kazinotje so jo pogruntali, češ, vse, kar se je vršilo glede nemških napisov v kateremkoli kotu magari dva dni popreje ali pozneje, treba v smislu § 56 k. p. r. postaviti na račun 21. septembra pod eno in tisto obtožbo. In izmislili so si bajko, da se je vsa slovenska Ljubljana zarotila proti njim, da so se napisi odstranjevali dogovorno po groznem načrtu in še bolj groznih «kolovodij», ki bodo pustili, če pride na to, najprej reklamne table nemških čifutov, a za njim pa še vse ljub-

Tobell izjavil, da bi se z lahkoto doseglo vobče do 1000 konjskih sil, v kar bi bilo potrebnih 1200 sekundnih litrov. Inženir I. Ross je enakega mnenja, kakor tudi podjetnik Janesch, ki sta tudi izjavila, da bi se lahko dobilo do 900 konjskih sil. — Drugačnega mnenja je seveda «Kranjska industrijska družba», ki pravi, da se povprečno dobi pri Završnici le okrog 250 sekundnih litrov, ki bi pa nikakor ne zadostovali za napravo takega podjetja. Da je to poročilo očitno enostransko in nalašč tako zavito, je takoj opomnil nadsvetnik Klimar. S tega stališča bi bilo tedaj podjetje ugodno. Kar se pa tiče stroškov, bi tudi ne bilo podjetje neizpeljivo, ker bi se dobilo že toliko odjemalcev, da bi se zadeva izplačala. In slednjič je potrebni kapital že takorekoč tu, kajti zastopniki posameznih občin so že obvezno dali izjave, s katerim kapitalom pristopijo posamezne občine, med katerimi omenjamo, da pristopi občina Bled s 300.000 K in občina Radovljica s 100.000 K. Potrebni kapital je tedaj zbran, ki je proračunjen na okroglo 650.000 K. — Razgovora so se udeležili razni udeleženci, a g. Čop je vsestransko popolnil mnenja raznih tu navedenih strokovnjakov ter toplo zagovarjal to podjetje. — Na predlog župnika I. Poltočnika se je na to sklenilo, da se osnuje ožji odsek, v katerega pošlje vsaka občina po dva zastopnika, a prvi sestanek tega odseka naj skliče radovljjski župan dr. J. Vilfan. Ta odsek bo imel po mnenju nadsvetnika I. Klimarja izdelati natančni načrt, natančni proračun in storiti potrebne korake v zakonitem obziru. — Deželni odbornik dr. E. Lampe je omenil končno, da bo deželni odbor podpiral vsestransko ta odsek in da mu da na razpolago tudi strokovne izvedence in upa, da se uresniči to prvo podjetje te vrste na Kranjskem.

— Društvo za privabitev tujcev za Radovljico, Lesce, Begunje in okolice je imelo svoj redni letni občni zbor dne 3. maja t. l. ob 6. uri zvečer v gostilni g. R. Kunstlja. Na dnevnem redu so bila poročila predsednika, tajnika in blagajnika, volitev enega odbornika in slednjič slučajnosti. Obširneje poročamo prihodnjic.

— 21. aprila t. l. so obiskali gojenci deželne trgovske šole iz Ljubljane god vodstvom g. I. Remica Radovljico, kjer so si ogledali c. kr. plestarsko šolo, o kateri so bili polni hvale, dalje podjetje tovarnarja Iv. Derniča na Lancovem in stok Save in Bohinjke ter Savinke.

— Naše telovadno društvo «Sokol» napravi v nedeljo, dne 9. t. m., svoj drugi pesizlet, in sicer Boh. Bistrice. Vseled slabega vremena ni bilo napovedanega izleta kranjskega «Sokola». Upajmo, da napovedano predavanje ne izostane in da kmalu poleti bratsko društvo v našo sredino.

V Kranju, dne 8. maja 1909.

Bienertova vlada je kljub svoji večini v slabi koži. Zakaj tudi njena «zanesljiva» večina se ne upa prevzemati odgovornosti za vse kozolce, ki jih preobračajo ministri tega ponosnega kabineta, pa je dobila vlada zadnje dni nekoliko tako neprijetnih in razumljivih nezaupnic, da jih ne bi kmalu kateri kabinet tako mirno vtaknil v žep kakor Bienertov.

Glede na veleizdajniški proces v Zagrebu objavlja glasilo srbske vlade «Samouprava» komunikacije, v katerem se pravi med drugim: Če se sedaj pred zagrebškim sodiščem vzklik vladnemu srbskemu dementiju in vzklik konstatacijam, ki so povzročile enodusno prepričanje javnosti v Evropi o pravem značaju tako Gjorgje Nastića, kakor «vleizdajništva» srbskih rodoljubov na Hrvaškem, vendarle vsak dan ponavljajo nedopustne aluzije na Srbijo in njenega vladarja, se to postopanje ne more tolmačiti drugače, kakor da se hoče delovati na to, da se zopet poostre odnošaji med Srbijo in Avstro-Ogrsko. Mi iskreno obžalujemo, da se stvari razvijajo v tej smeri, in bojimo se, da bodo v svobodni srbski javnosti vzbudile odmev, ki ne bo niti v našem interesu niti v interesu Avstro-Ogrske.

Novo turško ministarstvo. Hilmi paša je sprejel mesto velikega vezirja in bo sestavil novi kabinet. V ta kabinet vstopijo: Ferid paša kot minister notranjih del, Arif Hikmet kot minister vojne mornarice in podpredsednik poslanske zbornice, Aristidi paša kot poljedelski minister. Ostale portfelje obdrže dosedanji ministri.

Novi sultan gre na potovanje. «Times» javljajo, da bo sultan Mohamed v kratkem posetil vsa večja mesta v Anatoliji, da pomiri tamkajšnje prebivalstvo, ki so ga reakcionarni duhovniki naščuvali proti novemu režimu.

Zgodovinski in slovstveni pregled za prih. teden.

9. maja 1827. † Slovničar Miha Zagajšek v Završah na Štajerskem. — 1832. * Pesnik Janez Bonač v Topolu pri Cirknici. — 1864. Prva bitka avstrijske mornarice pri Helgolandu pod Tegetthoffom. — 1873. Polom (krah) na dunajski borzi. — 1875. † Pisatelj Janez Valjavec v Celovcu. — 1883. † Pesnik dr. Jernej Levičnik v Šmohoru na Koroškem. — 1898. Na Dunaju otvorijo mestno železnico.

10. maja. — 1501. Amerigo Vespucci nastopi drugo potovanje v Ameriko. — 1631. Mesto Magdeburg razdero. — 1849. V Pragi proglašeno obležno stanje. — 1859. † Nadvojvoda Janez v Gradcu. — 1904. † Henri Morton Stanley.

11. maja. — 334. pred Kristom. Aleksander Veliki zmaga pri Graniku v Mali Aziji. — 1686. † Oto v. Gnericke, iznajditelj električnega stroja in zračne sesalke. — 1784. * Pesnik in pisatelj Urban Jarnik na Potoku na Koroškem. — 1809. Francozje bombardirajo Dunaj. — 1847. * Pisatelj pl. Florentin Horvat v Velikih Hribih v Tuhijski dolini. — 1905. † Hrvaški zgodovinar Iv. K. Tkalčić.

12. maja. 1809. Napoleon I. maršira drugič na Dunaj. — 1845. † A. W. Schlegel, prevajalec Šekspirja. — 1864. † Pisatelj I. Zemlja v Crmošnjicah. — 1872. † Pisatelj Valentin Mandelc v Karlovcu. — 1884. † Slavni češki skladatelj F. Smetana.

13. maja. — 35. pred Kristom. † Zgodovinar C. Sallustino Crispus. — 1707. * Botanik Linné. 1717. * Cesarica Marija Terezija. — 1779. Mir v Tescheni, konec bavarske nasledstvene vojne. — 1795. * Češki učenjak P. Šafařík. — 1859. * Pisatelj Janez Šašelj v Mokronogu. — 1879. Pisatelj Jožef Ogrinec v Vinkovcih.

14. maja. — 1686. * Fizik Gab. Dan. Fahrenheit. — 1771. * Angleški socialistični pisatelj Robert Owen. — 1808. * Pisatelj in rodoljub dr. Štefan Kočevar v Središču. — 1869. V Avstriji izdajo državni ljudskošolski zakon.

15. maja. — 1525. Konec kmečke vojne. Bitka pri Frankenhausenu. — 1547. Avgsburški interim. — 1773. * Avstrijski državnik Metternich. — 1800. Napoleon I. prekoraja goro sv. Bernarda. — 1864. * Slavist Vatroslav Oblak v Celju. — 1867. Meksikanskega cesarja Maksimilijana vjemo v Queretaro. — 1882. † Pisatelj Matej Tonejec v Gorenjih Gorah pri Bledu. — 1907. Prve volitve v avstrijski parlament na podlagi splošne in enake volilne pravice.

Godovi prihodnjega tedna:

9. Prvinica, Ljudmila; 10. Antonin, Njegoslav, Blažena, Bogomila; 11. Žiga, Lerka, Tešimir, Tihamil, Šobjeslav; 12. Pankracij, Stojmir; 13. Servacij, Dragomir, Dragoslav; 14. Bonifacij, m. Svetolik, Sardona, Boris; 15. Zofija, m. Jaromira, Borislav, Sonja.

Umetnost in književnost

Zadnje dni smo prejeli:

Crosby-Furlani: Tolstoj in njegovo poslanstvo. Založila Zvezna trgovina v Celju. Cena broš. K —70, po pošti K —80. Priporočamo!

Računski zaključek mestne hranilnice v Kameniku, južno-štajerske hranilnice v Celju in poročilo ter bilanca trgovsko-obrtne zadruga v Trstu. Iz vseh je razviden prav lep napredek teh zavodov.

Novičar.

Opozorjamo na današnji poučni članek izpod peresa odličnega našega sotrudnika.

«Slovencu» ne ugajata naša skromna članka o šenčurškem zletu. «V Šenčurju se je ustanovil telovadni odsek kot odgovor Gorenjcu», ki je o šenčurškem zletu pisal cele plahte,» piše glasilo načelne opozicije. Za Boga svetega, pravico, da svojim čitateljem poročamo objektivno in stvarno o dogodkih, o katerih trdi isti «Slovenec», da so velike važnosti za celo Gorenjsko, bomo pa vendar še imeli. Katoliška gospoda iz Šenkla v zvezi naj nikar ne misli, da bo s takimi pravljicami, kakor «3000», prikrila resnico. Tudi naj si nikar ne domišlja, da nam je vzela sapo z grožnjo, da se tudi v Kranju ustanovi telovadni odsek. Naš prečastiti naj kar za pomlad zvali svoje Orle. Gorke gnezdo jim je pripravi in škoda, da bi ostajalo prazno. Samo to bi radi vedeli, kako bodo mladiči rftotali. Upajmo, da se kmalu prikažejo na toplem pomladanskem solncu! — Samo eno opazko bi si še dovolili, katero naj bodoči kranjski Orli dobro premislijo, predno jih bodo Potušкова mamka prinesli. Namreč: zakaj tako opiče kopirajo Sokola in ako spadajo kot mladinska organizacija k S. L. S. ali kot telovadni odseki Slovenski krščansko-socialni zvezi.

O kanalizaciji mesta Kranja se je posvetoval stavbeni odsek tukajšnje mestne občine v svoji zadnji seji, na kateri je bil navzoč med drugim tudi deželni stavbeni svetnik g. J. Sbrizaj, ki je obširno in strokovnjasko poročal o projektirani kanalizaciji na podlagi pregleda načrta. Iz poročila posnamemo le najvažnejše: Pripoznal je, da je načrt tehnično prav dobro zasnovan, spuščati pa se ni mogel v posamezne podrobnosti, n. pr. vračunjanje posameznih profitov, zbog pomanjkanja časa, vendar pa da je že ime tvrdke (E. Gaertner z Dunaja) popolno jamstvo za strokovno pravilno izpeljavo. V načrt je sprejet ves mestni teritorij izvzemši nekaterih hiš proti Kokri na cesti Huje in Klanec, v katerih bode gledati na to, da si napravijo nove greznice za slučaj, če jih še ni majo. Omenjal je nadalje naraščaj mesta po sedanjem številu prebivalcev tekom prihodnjih 50 let (4110 ljudi, če se na leto za 1% pomnoži, sedaj 2500) in da je ta naraščaj vzela tvrdka za podlago svojega načrta, ki temelji na takozvanem izplakovalnem sistemu (Schwemmssystem), namreč v kanalih se imajo odvajati skupno fekalije in deževne vode. Ta računski podlaga utegne biti z ozirom

na rast mesta pravilna. Kar se tiče sedanjih kanalov, povdarjal je deželni stavbeni svetnik, da so glasom predležčega tehničnega poročila prenizki in v razpadlem stavbenem stanju; od sedanjega nepopravljivi za novo kanalizacijo; od sedanje naprave ostanejo v daljni uporabi le dimniki, kateri so se v novem načrtu upštevali. Profili novih kanalov odgovarjajo potrebi in se ni bati zamašenja, pač pa so mali hišni kanali s profilom 75 cm premerjajni in je neobhodno potrebno, da se ti z večjim profilom nadomestijo, ter je priporočal, da mestno predstojništvo skrbi za to, da se ti položijo s 15 cm profilom. Za globočino novih kanalov je bil mero dajen pred vsem izkop, za to so se projektirali tako plitvo, kolikor je to z ozirom na strmec zveznih kanalov sploh mogoče, vendar pa so kanali povsod tako globoki, da bo mogoče izpeljati iztoke iz hiš. Na kleti se ni oziralo. Strmec kanalov je več kot zadosten, kajti najmanjši strmec je 5 pro mille, večinoma pa dosega 8 pro mille in še veliko več. Cela kanalizacija je razdeljena v dva dela, in sicer en del odvajaja tvarine mimo «Stare Pošte» po državni cesti iz ozadja kokriškega predmestja, drugi del pa obsega notranje mesto. Oba dela sta v zvezi z izlivom za deževnico. Ločitev kanalizacije v dva dela je tehnično popolnoma dobra, kajti prvi del ne zahteva za sedaj velikih profilov, če pa bode sčasoma rastala potreba, je pa itak projektiran postranski izliv za deževnico, kateri bode glavni kanal tega dela razbremenil. Celo razdeljenje kanalizacije je pravilno in za snaženje ugodno, ker je izplakovanje kanalov s preprostimi sredstvi mogoče. Tekalne vode se izpeljejo le v Savo, ki ima 16 m³, na sekundo pri najnižji vodi, v Kokro, ki ima le 0,7 m³, ni dopustno, ker bi se voda preveč onesnažila, iz česar bi nastali znani nedostaki, pač pa gre v Kokro en izliv za deževnico, kar pa je brez posledic dopustno. Izток kanalizacijskih tekočin ob novem savskem mostu je izpeljan globoko v vodo in je sploh preskrbljeno, da ne bode povzročal nobenih nedostatkov. Konečno je še povdarjal, da je tvrdka po njegovem mnenju pravilno zadela sestavo kanalizacije. Na to poročilo se je razvil obširen razgovor glede graditve kanalizacije obenem z graditvijo vodovoda ter se sprejel predlog deželnega stavbenega svetnika J. Strizaja, da se po širokih ulicah vrši kanalizacija ločeno od vodovoda, po ozkih ulicah je priporočati, da naj se gradi skupno in sicer, kjer je skalovit teren, na banketu, na mehkem svetu pa bo treba položiti vodovodne cevi na cementne podpore, da se ne posedejo, treba bode pa banket za pokladanje vodovodnih cevi razširiti na okrog 40 cm, namesto 20 cm, kakor priporoča tehnično poročilo o kanalizaciji, ker je tak banket preozk.

Izprememba fijakarskega reda v Kranju.

Občinski svet kranjski je — kakor smo že poročali — sprejel v po obč. odboru že prej odobrenem fijakerskem tarifu nekaj izprememb, tikajočih se cen za vožnje na kolodvor ali nazaj v mesto, dalje cen za vožnje na deželo in števila oseb, katere se smejo peljati v eno, oziroma dvoprežnem vozu. Glede teh izprememb naj se prvotno od občinskega odbora glede vožnje na kolodvor in nazaj v mesto potrjena tarifa obdrži, kajti ta odgovarja tukajšnjim razmeram, dočim je od deželne vlade predlagana previsoka in neutemeljena. Obdrže se določene cene za prtljago iz kolodvora v mesto, oziroma na kolodvor, ker ni dvoma, da je previsoko zaračunjena tarifa c. kr. deželne vlade povzročila precejšnjo nezadovoljnost. Glede tarifa za vožnje na deželo se obdrže tudi prvotno od občinskega odbora odobrene cene, katere se itak skladajo z od c. kr. deželne vlade določenimi, le glede določila glede čakanja z vozom, se opusti, ravno tako določitev števila oseb, katere se peljejo z eno oziroma dvoprežnim vozom. Nasprotno se sprejme v fijakersko tarifo kot IV. točka: «Otroci pod 5 letom se le tedaj ne štejejo, ako je v enoprežnem vozu samo eden, ali v dvoprežnem vozu samo dva. Če jih je pa več, se vsakega nadaljnega šteje za pol osebo.»

Občni zbor okrajne bolniške blagajne v Kranju se je v nedeljo dne 2. maja t. l. v dvorani mestne hiše. Iz obširnega poročila načelnika g. Cirila Pirca in blagajnika g. Rudolfa Kokalja povzamemo naslednje: V letu 1908 je došlo, oziroma se je rešilo 496 dopisov proti 392 v letu 1907. Koncem leta 1907 je štela blagajna 731 članov, med letom jih je pristopila 2566, izstopilo pa 2555 ter jih preostalo koncem leta 742, in sicer 663 moških in 79 ženskih. Največ članov je bilo 1. novembra — 1174, najmanj 1. januarja — 731, povprečno na mesec pa 977. V letu 1908 je obolelo 479 članov v 640 slučajih ter so bili bolni 11.708 dni, umrlo pa jih je 6. Bonuščine se je izplačalo K 11.722-31. Vsi dohodki so znašali K 27.905-93, izdatki pa K 21.900-60, toraj prebitka K 5915-33. Denarni promet je znašal K 55.966-69 proti K 41.855-92 lanskega leta. Rezervni fond je znašal koncem leta K 7968-85, koncem leta 1907 pa K 7954-37 ter se je zvišal za K 14-48. Razsodišče je poslovalo v letu 1908 v dveh slučajih. V nadziralni odsek so bili izvoljeni gg. Jurij Depoli, Josip Koban, Josip Krenner, Ivan Lampe, Viljem Požgaj in Josip Weißeisen. V razsodišče pa gg. Anton Janša, Rudolf Jereb, Vinko Majdič, Ivan Pirc in Lovrenc Rebolj. Na to so se sprejela nanovo predelana in izpremenjena pravila, nakar je g. načelnik zaključil občni zbor.

Shod narodno-napredne stranke na Jesenicah se vrši v nedeljo ob treh popoldne v bivši «Sokolovi» telovadnici p. d. pri Peku.

V deželni solski svet kranjski je deželni odbor imenoval v smislu novega zakona prof. Ev. Jarca in Franca Jakliča.

Uvrščen je v XI. činovni razred tukajšnji sodomerec g. Ivan Cof.

Solski izleti. Dne 1. t. m. popoldne je napravilo okrog 40 dijakov cesarja Franca Jožefa gimnazije v Kranju pod vodstvom prof. M. Pirnata izlet v Škofjo Loko, kjer so si med drugim ogledali pivovarno L. Šmida. G. Jožef Šmid, pivovarniški mojster, je bil jako prijazen, da je izletnike gostoljubno pogostil. — Dne 6. t. m. je poletelo 74 ljudskošolskih otrok (37 dečkov in 37 deklic) iz Primorskega in iz Predoselj pod vodstvom gg. nadučiteljev Franceta Luznarja, Rudolfa Zoreta in učiteljice gđe. Ivanke Lampe v Ljubljano, kjer so si ogledali deželno bolnico, gluho-nemnico, šentpetersko vojašnico, več cerkv, ljubljanski grad in deželni muzej Rudolfinum, razne javne spomenike in druge mestne zanimivosti. Pod Tivolijem je sla mlada družba tudi v ondi se nahajajočo menažerijo. Skupno kosilo se imeli na prostornem vrtu gostilne pri Novem svetu, kjer so bili jako ceno in prav dobro postreženi (kosilo je stalo 44 v), vsled česar prav toplo priporočamo omenjeno gostilno za enake prilike. Popoldne so si ogledali tivolske nasade in se ustavili tudi v Svicariji, kjer so za mal denar (24) dobili vsak belo kavo in dva kruha.

Izžrebani porotniki. Za drugo letošnjo porotno zasedanje, ki se prične dne 1. junija so bili izžrebani sledeči porotniki z Gorenjskega: Jožef Belher, mesar v Trziču; Fr. Benkovič, posestnik v Blagovici; Ivan Dornič, tovarnar in posestnik na Lancovem; Franjo Drmastija, gostilničar in posestnik na Ježici; Gabriel Eržen, trgovec in posestnik v Zapužah; Franjo Hainrihar, trgovec in posestnik na Trati; Anton Jeglič, mesar v Trziču; Franjo Kuntič, izdelovalec sodavice in posestnik v Lescah; Franjo Papler, strojar in posestnik v Doslavčah; Ivan Rakovec, posestnik tovarne v Kranju; Matej Žigon; trgovec v Škofji Loki.

Nabiralniki v oskrbi podružnice družbe sv. Cirila in Metoda donesli so družbi v mesecu aprilu naslednje zneske: Gostilna Mavričij Mayr (nabiralnik samcev) K 31-66, trgovina Ivan Savnik K 16-57, hotel Nova pasta K 10-70, restavracija pri kolo-dvoru K 5-60, kayarna Jäger K 5-50, gostilna J. Mihelič (Beksel) K 3-85, gostilni Mavričij Mayr K 3-80, kavarna Geiger K 3-70, gostilna Rudolf Jerab K 3-50, hotel Stara pošta K 3—, gostilna F. Benedik (Joštar) K 2-20 skupaj K 90-08.

Okrajna učiteljska konferencija za radovljiski okraj se vrši dne 10. julija t. l., ob 9. uri popoldne na Bledu. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu tudi še sledeče: Praktični nastop. «Prostorčno risanje». — Podrobni učni načrt iz ročnih ženskih del. — Podrobni učni načrt iz opisja v I. in II. sol. letu.

Prvi učiteljski sestanek je dne 13. t. m. na Bledu, in sicer se vrši uradni v restavraciji g. Peternela. Vabljeni so vsi, ki so dobre volje in ki se zanimajo za učiteljski napredek. Dobro došli tudi prijatelji učiteljstva. Odbor.

Poročil se je profesor Ivan Knaflič z gršč. Nežko Jesenko v Poljanah pri Škofji Loki.

Umrila je v Kranju gospa Antonija Belec, hišna posestnica v Kranju. — V Gradu je preminula gospa Katarina Vovk, mati odlične narodne obitelji na Bledu. N. v m. p.!

Na škofjeloški postaji so razmere — kakor se nam piše — tako neznosne, da kriče po temeljiti remediji. Gospodje, ki so v prvi postavljeni zato, da skrbijo za red in točnost in pa da se ugodno zahtevam strank, se brigajo rajši za druge nepotrebne reči, ki nimajo z njihovo službo nobene stika. Naj omenimo n. pr. le tehtnico. Živ krst se ne zmeni zanjo, dasi je že več kot leto dni zaprta. Stranke, ki nakladajo blago na postaji Škofja Loka in ga hočejo oddati frankiranega, morajo po poprejšnji položitvi predplačila po več dni, včasih celih 14 dni čakati, preden izvedo, koliko se jim je zaračunala tehtnina. Da tako postopanje ovira promet, nam ni treba še posebej povdarjati. Toraj naj se nemudoma izpostavi tehtnica, ki bo funkcionirala.

Pod vlak skočil. Včeraj opoldne je med postajama Medvode in Vižmarje skočil pod vlak bivši uradnik «Zadružne Zveze», nazadnje pa tajnik šotstajnske posojilnice, Josip Dodič, katerega je vlak popolnoma razmesaril. Kaj ga je gnalo v smrt, ni znano.

Telovadno društvo «Sokol» na Jesenicah vabi na svoj izvanredni občni zbor, ki se vrši v nedeljo, dne 9. t. m., ob 2. uri popoldne v restavraciji brata Jakoba Mesarja na Jesenicah. Ker je na sporedu pogovor radi telovadnice, oziroma društvenih prostorov, bi bilo želeli, da se ga člani polnoštevilno udeležijo.

Nesreča na železnici. Na Savi je podrl vlak delavca Fr. Kukača, ter mu zlomil desno nogo in težko poškodoval desno roko. Prepeljali so ga v deželno bolnico.

V Špitaliču pri Kamniku pogorel je večji kompleks v tamošnjih gozeih, ki so last barona Rud. Apfaltrerna. Zakrivil je ogenj baje sam gozdar.

Iz Tuhinjske doline. Dne 29. aprila t. l. se je vršila pri c. kr. okrajnem sodišču v Kamniku lepa kazenska obravnava. Zasilei učitelj, mežnar, organist in trgovec Vinko Juvan iz Špitaliča se je kot učitelj imenitno obnesel. Dne 16. aprila t. l. je pretepal neko učenko po obrazu tako, da ji je izbil en zob ter prizadjal bolečino na licu in s tem provzročil, da deklica slabo sliši. Dalje je udrihal s palico po rokab, radi istih postali ste ji ročici črni in otekli. Za nameček jo je pa še trpinčil trčo, da jo je prisilil klečati na ostro poleno, katero klečanje je deklici prizadajalo otekline na koljenih. Otrok je komaj prilezel domov. Po noči je bledla ter jokaje zdihovala. Okrajno sodišče je kaznovalo Juvana na 10 K globe ali 24 ur zapora ter v poravnavo stroškov. Radovedni smo Tuhinjeci ali bo s to «preostro» kaznijo Juvana visoko državno pravništvo v Ljubljani zadovoljno? Ter kaj poreče k temu slavni deželni solski svet?

Umril je dne 25. aprila v Podgori pri Borovljah g. Janc Rupert, c. kr. poštar, v visoki starosti. Pokojnik je bil dobro znan starejšim Kranjcem, ker je bil to zadnji poštar, ki je sam vozil se četveroprežno pošto čez Ljubelj do Trziča se v nohih časih, ko še ni bilo gorenjske železnice. Blagemu pokojniku dober spomin.

Pozor! Ogrska tvrška J. Ambrus iz Budimpešte pošilja okrog po Gorenjskem srečke, ki niso dovoljene v Avstriji. Kdor dobi tako pismo s temi srečkami, naj vse skupaj vrže v peč.

Tombolo priredi Rečiška podružnica gasilnega društva z Bleda v nedeljo dne 16. maja na vrtu restavracije «Mangart» na Rečici. Cisti dohodek je namenjen v korist stavbe gasilnega doma. Dobitke hvaležno sprejemata gg. Ivan Pretnar, načelnik, in gostilničar D. Vrtnšek. Pričetek tombole točno ob 3. uri popoldne. V slučaju neugodnega vremena se vrši tombola in veselice prihodno nedeljo, 23. majnika, ob vsakem vremenu.

Prekoristno obrambno društvo «Naša Straža» je imelo dne 3. t. m. po dolgem času svoj občni zbor. Radi pomanjkanja prostora poročamo več o njem prihodnjic.

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Savo, Javornik in Koroško Belo priredi v nedeljo dne 9. maja v dvorani «pri Jelenu» na Savi gostovanje ljubljanskega slov. dežel. gledališča z raznovrstnim sporedom.

Iz Žirovnice se nam poroča, da je vihar, ki je trajal od nedelje do srede bil hušji kakor kraška burja. Napravil je silno mnogo škode na žitnih pridelkih kakor na sadnem drevju. Posestniku I. Jesenkotu v Žirovnici je podrl na tla veliko gospodarsko poslopje. Škode ima do 2000 K. Mnogo je potrtega sadnega drevja, pri kozolcih ni skoro nobena streha cela, osobito so trpele iz cementske izdelane. Najbolj kljubuje vetru Eternit-skrilj. Zelo stari ljudje ne pominijo kaj tako silnega, zakaj vlek je neprenehoma 4 dni, vmes pa je snežilo in padalaje toča. — V nedeljo se vršča veselica pri Svetinu pri Žirovnici je kljub silno silno slabemu vremenu dobro uspela, ker je bilo čistega prebitka K 56-97, katera svota se je izročila samostojnemu tamburaškemu društvu «Sokol» v Žirovnici. Vsem prijateljcem kateri so veselico posetili kljub slabemu vremenu, se priporočamo že danes. Na veselo svidenje pri lepšem vremenu. Na zdar!

Novo tovarna lanenega olja v Medvodah. G. M. Ivančič zida novo tovarno lanenega olja. Ker se bode pečala nova tovarna izključno z izdelovanjem namiznega olja, o kaki konkurenci tamošnjim oljarnam ne more biti govora. Pač pa more nova ta industrija koristiti našim živinorejcem, ker bodo ti lažje in ceneje dobivali lanene tropine kot izvrstno krmo mlečni živini. Nova oljarna prične s svojim obratom že meseca junija t. l.

Glede prodaje šolskih knjig za ljudske in meščanske šole je izdal dež. sol. svet ukaz, da smejo od pričetka šolskega leta 1909/10 privatni založniki prodajati pripuščene učne knjige le pod pogojem, da se zavežejo dati na vsakih deset prodanih knjig en brezplačen izvod kot ubožno knjigo, ter je pridejan vsaki knjigi, ki se proda, odrezek primerne vsebine.

Naznanila
telovadnega društva „SOKOL“ z ženskim oddelkom v KRANJU.

BRATJE SOKOLI!
Ker se v nedeljo, dne 2. velikega travna radi slabega vremena ni mogel vršiti izlet čez Trzič v Radovljico, vrši se taisti jutri, dne 9. malega travna z istim vzporedom. **Zbirališče je na kolodvoru točno ob 1/2. l. uro popoldne.** Udeležite se ga v najobilnejšem številu ter pazite, da pridete ob določeni uri točno na kolodvor.

Z bratskim «Na zdar!»
Vaditeljski zbor.

SOBA 136 2-1
zračna, svetla, s posebnim vhom, na novo opremljena, s pogledom na Glavni trg
se takoj odda v najem.
Več v trgovini J. Kužan v Kranju.

Darila.

Upravništvo našega lista je prejelo:
Za družbo sv. Cirila in Metoda: Povabljeni gostje pri g. Iv. Savniku v Kranju so v njegovi kleti pri pokušanju izbornega rujnega vina darovali 5 K. Ziveli!

Listnica uredništva.

Zaradi neobjavljenja dopisa: «Izpod Triglava» smo prejeli prošnjo, podpisano od 11 učiteljev radovljiskega okraja, da naj bi se oni dopis vendarle priobčil. Ze zadnjic omenili razloge, ki govore proti temu dopisu. In stojimo še danes na istem stališču. Sicer pa vprašamo za mnenje vse-kakor nekaj učiteljev.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem javljam tužno vest, da je naša preljubljena soproga, mati, sestra, gospa

Antonija Belec
hišna posestnica

danes, dne 2. majnika ob 4. uri popoldne po dolgi, mučni bolezn, previdena s sv. zakramenti za umirajoče mirno v Gospodu zaspala.

Truplo preblage pokojnice se bode v torek, dne 4. majnika 1909 ob 1/2. uri popoldne preneslo iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.

Sv. maše zadušnice se bode brale v domačih cerkvah.

KRANJ, dne 2. majnika 1909.

Žalujoči ostali.

Zahvala. 133

Za toliko srčnih dokazov iskrenega so-čutja, ki so se nam izkazovali med boleznijo in povodom nenadomestne izgube naše nad vse ljubljene soproge, matere, sestre, gospe

Antonije Belec
hišne posestnice

kakor tudi za mnogobrojno časteče spremstvo blage pokojnice k večnemu počitku, izrekamo tem potom vsem sorodnikom, prijateljem, znancem ter udeležnikom sploh, presrečno zahvalo.

KRANJ, dne 4. majnika 1909.

Žalujoči ostali.

Tužnim srcem javljam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naša dobra, iskreno ljubljena mati, sestra, stara mati, tašča, gospa

Katarina Vovk roj. Ferjan

danes, dne 5. majnika 1909 ob 5. uri zjutraj, po kratki bolezn, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb preblage pokojnice bo v petek, dne 7. majnika 1909 ob pol 10. uri popoldne s sv. mašo iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.

Sv. maše zadušnice se uodo brale v župni cerkvi v Gradu.

GRAD-BLED, dne 5. majnika 1909.

Anton Vovk, posestnik; Franc Vovk, nadinženir, sinova. — Marija Sekovanič roj. Vovk, hči. — Franc Ferjan, brat. Franja Vovk, Marija Vovk, sinahi. — Ferdinand Sekovanič, trgovec in posestnik, zet. — Vsi vnuki in vnukinje.

Zahvala. 141

Vsem, ki so nam ob smrti naše nepozabne matere, oziroma stare matere i. t. d., gospe

Katarine Vovk

izkazali v tako obilni meri svoje sočutje, izrekamo tem potom svojo iskreno zahvalo.

GRAD-BLED, 7. maja 1909.

Žalujoči ostali.

:: Našim rodbinam priporočamo ::
Kolinsko cikorijo!

700 kg lepega sena
je naprodaj 140 —1
v Stražiščni hiši št. 34.

Proda se lep
glasovir
in dobro ohranjeno
damsko kolo
Kje pove upravništvo «Gorenjca» 185 —1

Hotel „Ilirija“
Ljubljana

Kolodvorska ulica 22. 3 minute od kolodvora.

Priporoča svoj izvrsten hotel. Priznana dobra kuhinja, pristna domača vina. — Za ženitovanjske pojedine in nove maše je na razpolago lep in prostoren salon.

Velik senčnat vrt. Najmodernejše urejene sobe za tužce po najnižjih cenah.

Slav. potujočemu občinstvu se priporoča
Marija Novak
hotelirka.
129 3—2

Naznanilo.

Podpisani uljudno naznanjam slav. občinstvu, da sem odprl

v lastni hiši št. 104 na
Glavnem trgu nasproti farne
cerkve

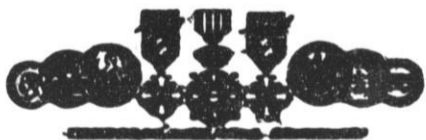
novo restavracijo.

Točila se bodo raznovrstna le pristna vina. Istotako se bodo vedno dobila okusna jedila kakor tudi prenočišča, vse po nizki ceni. Z dobro postrežbo bodem vedno skrbel, da si ohranim še nadalje naklonjenost mojih prejšnjih gostov, ter si pridobim še novih na svojem sedanjem prostoru.

Za mnogobrojni obisk se najuljudneje priporočam s spoštovanjem

122 3—3

Jernej Ručigaj
sodovlčar.

Zobotehnični atelje
Oton Seydl
v Roosovi hiši nad prodajalno
v Kranju.

ZOBOVJA, tudi ne da bi se odstranilo korenino, z ali brez nabne plošče, iz KAVČUKA, kakor tudi ZLATA, dalje VRAVNALNICE in OBTURATORJI se izvršujejo po NAJ-NOVEJŠIH METODAH. 78 52—18

Sprejemne ure vsako nedeljo in ponedeljek od 8. ure dopoldne do 5. ure popoldne.

Lepa mesečna soba

proti vzhodu, s posebnim uhom se takoj odda pri
vrtnarju Suhadolniku 128
2—1
Savsko predmestje stev. 6., II. nadstropje.

Večkrat premirano!

Glinaste peči 158 52—1

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Dreise

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov v Ljubljani.

Nova zaloga vina!

Podpisani naznanjam, da sem otvoril
v svoji lastni hiši št. 10

v Kranju
Kokriško predmestje

zalogo istrskega, vina belega in rdečega, lastnega pridelka.

Liter stane 32 vinarjev na debelo od
56 litrov naprej.

Kdor mi more dokazati, da nimam pristnega, naravnega vina, se zavežem, dotičniku plačati 4000 K.

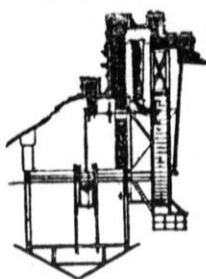
S spoštovanjem

FRAN ZOHIL

28 15—15

veleposestnik vinogradov
v Žminju (Istra).

G. Tönnies

v Ljubljani 52—8
89

tovarna za stroje, železo in kovinolivarna priporoča kot posebnost žage in vse stroje za obdelovanje lesa. Francis-turbine osobito za žagine naprave zvezane neposredno z vratilom. Motorje za bencin in surovo olje, najcenejša gonilna sila.

Keil-ov lak 189 6—1

najboljši lak za tla iz mehkega lesa.

Keil-ova bela prevlaka (glazura) za umi-
valne mize 90 vin.

Keil-ova pasta za čevlje po 30 vin.

ima vedno v zalogi trdka

Keil-ov lak za zlatenje okvirjev 40 vin

Keil-ovo leščilo za poše 90 vin.

Keil-ov lak za klobuke v različnih barvah.

Franc Dolenz v Kranju.

Črnomelj: Anton Zurec;

Idrija: Val. Lapajne;

Kamnik: Ed. Hajek.

Kočevje: Franc Loy.

Ljubljana: Leskovic &

Meden.

Novo mesto: I. Picek.

Postojna: Anton Ditrich.

Radovljica: O. Homann.

Škofja Loka: M. Zigon.

Zagorje: Rih. E. Mihelčič.

Naznanilo in priporočilo.

Podpisana slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem prevzela

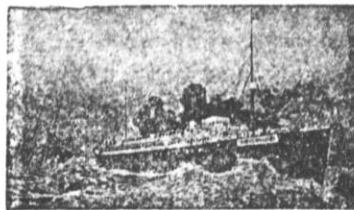
KAVARNO MAYR
v Kranju, Kokriško predmestje, v „Zvezdi“.

Potrudila se bodem slavno občinstvo zadovoljiti med drugim tudi z najboljšim pivom, finimi pristnimi vini v buteljkah, šampanjcem, finimi likerji in mrazimi jedili.

Za mnogobrojen obisk se priporočam z odličnim spoštovanjem

137 8—1

Jerica Vičar.

V Newyork
Canado
Juž. Ameriko

Odhod iz Ljubljane vsak torek.
Pozor!! 12 52—37

Samo 6 dni

vozi francoski brzoparniki La Provence, La Savoie, La Lorraine in La Touraine iz Havre v Newyork. — Najkrajša črta. —

Veljajne vozne listke in brezplačna pojasnila daje konc. potovalna pisarna

Ed. Šmarda, Ljubljana

Dunajska c. 18, nasproti znane gostilne „pri Figovcu“.

Od c. kr. namestništva oblastveno dovoljeni urad za revizijo in reklamacijo tovornih listin vseh vrst in pisarna za poizvedbo tarifov

L. Jandl Trst

prevzame brezplačno revizijo vseh tovornih listin proti 30% deležu najdenih diferenc.

Doposljite nam torej takoj franko vaše tovrne listine letošnjega leta in v treh dneh dobite poročilo o rezultatu revizije. 14 52—25

Kdor

hoče sebe ali svoje otroke oprostiti

kašlja

hripavosti, katara, zastizenja ustnega katara, krčevitega in oslovskega kašlja, naj kupi zdravniško proizkušene in priporočene

Kaiserjeve prsne karamele
s 3 smrekami. 18 24—24

5500 notarsko overoverjanih izpričeval.

Zayoj po 20 in 40 vin. — Doza za 80 vin.

Dobiva se v: **Lekarni v Trzinu.**

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik
LJUBLJANA,

Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko kličničarstvo.

Zično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru, obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande, stolpne križe, štedilnike i. t. d.

Specijaliteti: 76 52-8
valjični zastori (Rollbalken).

Vir zdravja so brezalkoholne pijače med katerimi zavzemajo iz **Maršnerjevih šumečih limonadnih bonbonov**

(okus malin, citron, jagod, češenj in češminj) napravljene 97 10-5

ŠUMEČE LIMONADE

prvo mesto. — Samo pristne, ako imajo to varstveno znamko. Letna poraba več kot 40 milijonov komadov. Edini izdelovalec: Prva češka akcijska družba orientalskih slaščic in tvornic čokolad

K. Vinograd, prej A. Maršner.

Glavna zaloga na Dunaju:

Josip Katz Vl., Theobaldgasse 4

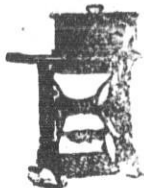

Sivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 10 52-16

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporočila svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje vrstni.

Gostilna „Triglav“ se odda v najem od 1. oktobra 1909

Natančnejše se izve pri imetniku V. Majdiču v Kranju. 130 2-2

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Nabolše kosmetično zobočistilno sredstvo

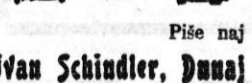
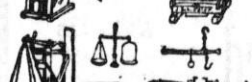
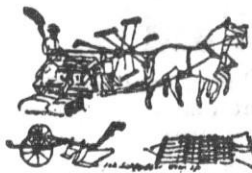
Seydlin

Izdelovatelj O. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Ivan Schindler, Dunaj III./1.

pošilja že veliko let dobro znane stroje vsake vrste za poljedelstvo in obrtne potrebe, kot:

mline za sadje in grozdje, stiskalnice za sadje in grozdje, škropilnice za trsje, poljska orodja, mlatilnice, vile, trijerje, čistilnice za žito, luščilnice za koruzo, slamo-reznice, stroje za rezanje repe, stiskalnice za seno, mline za golanje, kotle za kuhanje klaje, sesalke za vodnjake, sesalke za gnojnice, železne cevi, vodovode i. t. d.

Od sedaj vsakomur po zopet zdatno znižanih cenah: ravnotako vse priprave za kletarstvo, sesalke za vino, medene pipe, gumijeve ploče, konopljene in gumijeve cevi, priprave za točenje piva, skrinje za led, priprave za izdelovanje sodavode in peničih se vin' stroje za sladoled, mline za kavo, dišavo i. t. d., stroje za delanje klobas, tehtnice na drog, namizne tehtnice, stebarske tehtnice, decimalne tehtnice, tehtnice za živine, železno pohištvo, železne blagajne, šivalne stroje vseh sestavov, stroje in orodja za kličničarje, kovače, kleparje, sedlarje, peskarje, vse pod dolgoletnim jamstvom po najugodnejših plačilnih pogojih, tudi na obroke. Ceniki z več kot 400 slikami brezplačno in franko. Dopolnje se tudi v slovenskem jeziku. Prekupeem in agentom posebne prednosti!

Piše naj se naravnost: 94 20-2

Ivan Schindler, Dunaj III./1. Erdbergstrasse 12.

Ljubljana Prešernove ulice 9

Gričar & Mejač

Ljubljana Prešernove ulice 9

uljudno naznanjata, da je zaloga za spomladansko sezono tako v oblekah za gospode in dečke kakor v konfekciji za dame popolna in se priporoča za prav obilen poset, zagotavljajoč točno in solidno postrežbo. ::

96 6-6

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po 48 26-10

Splošni rezervni zaklad (lastno premoženje) nad 212.500 kron.

Koncem leta 1908: Stanje hranilnih vlog 4.622.000 kron, posojil na zemljišča 2.890.000 kron ter posojil občinam 413.600 kron.

Ta najstarejši denarni zavod v Kranju uraduje na rotovžu vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne, ob smanjih in tržnih dneh pa tudi od 2. do 4. ure popoldne.

4%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglasati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. — Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varenancev.

Hranilnica posoja na zemljišča po 5% na leto in na amortizacijo v 36 letih, tako da na primer dožnik v teku 36 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestni vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

Popolnoma varno in najboljše naložite svoj denar v

Kmečki posojilnici v Ljubljani

(nasproti Figovca :: v latali hiši :: Dunajska cesta.)
Kmečka posojilnica v Ljubljani podpira kmetovalce in je pravi kmečki denarni zavod.

Vloge se obrestujejo po 4 1/2 %.

!! V kmečki posojilnici je naloženo že nad 15 milijonov kron. !!

Rezervni zaklad čez 800.000 kron.

Za varnost pa še neomejeno jamči nad 3000 članov. Kmečka posojilnica je edin slovenski denarni zavod, ki je vpeljal hišne nabiralnike vlog. 26-14

Kmečka posojilnica sprejema hranilne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Steckenpferd lilijino mlečno milo

58 42-13

Najmilsše milo za kožo
:: kakor tudi za pege. ::
Dobiva se povsod.

Največja tovarniška zaloga slamnikov

- za dame prazni od K 1.— naprej
- „ „ lišpani „ „ 3.— „
- „ gospode „ „ —80 „
- „ deklice „ „ —60 „
- „ dečke „ „ —40 „

Prepričajte se o zlatno nizkih cenah!

Za gospode vedno v veliki izberbi od najcenejše do najfinije izbere. 127 13-4

Cene brez konkurence! Postrežba znano solidna!

Na debelo in drobno pri

Anton Adamiču
KRANJ, Glavni trg
modna, galanterijska in norimberška trgovina.

Zobozdravniški atelje Zobotehniški :: dr. Edvard Globočnik

v Kranju

1 52-35

je od 16. septembra 1908 slav. občinstvu na razpolago

vsaki dan in tudi v nedeljo.

Franc Omersa v Kranju prodaja dobro in po ceni železno in žepno cerijsko biago, vilite kotie Maria Zell, orodje za obrt, gospodinjatvo in kmetijstvo, sveže seme, travnato, detelje, lucerne in domače. 41 51

Zaradi ogromne zaloge sveže naj- in dernejše spomladanske in poletne konfekcije za dame, gospode, deklice, dečke in otroke prodaja že pričetkom sez je tudi pod lastno omo.

Na zahtevo pošiljam na deželo tudi brez povzjetja. Naročila po meri za dame in gospode bodo najhitreje in najfinije izvršena na Dunaju. 103 8-5

„Angleško skladišče oblek“

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg 5.

POZOR! SLOVENSKO PODJETJE! POZOR!

Slavnemu občinstvu se uljudno priporoča dne 11. februarja 1909 na novo otvorjena velika manufakturna trgovina

Franc Souvan, sin - Ljubljana
v stari Souvanovi hiši na Mestnem trgu št. 22.

80 43-10

Josip Pogačnik

krojaški mojster v Radovljici
priporoča cenjenemu občinstvu

svojo delavnico v izdelovanje vseh vrst oblek za gospode, uradniških uniform, salonskih, turistovskih in lovskih oblek ter ogrinjal.

Vedno bogata zaloga angleškega, francoškega in bruskega sukna. — Naročila se izvršujejo po najnovejšem kroju točno in ceno ter se sprejemajo popravila.

Specijalist v izdelovanju frakov in salonskih sukenj.

Zajamčena je vestna izvršitev naročenega dela natančno po meri in izbranim kroju ter po želji naročnika. — Kdor si želi nabaviti elegantne, fine, obnem trpežne in vsem zahtevam ustrezajoče obleke, naroči si jih naj pri tej tvrdki in postal bo stalen naročnik. 86 52-9

Slovinci, ne zabite družbe
SV. CIRILA IN METODA!

Zaloga vsakovrstnega
lesenega, železnega
in poblazinjenega pohištva
Puc & Comp.
v Ljubljani, v Kolizeju, na Marije Terezije cesti št. 11

Električna gonilna sila.

Tovarna oljnatih barv, laka in firneža

Brata Eberl

črkoslikarja, lakirarja, stavbena in pohištvena pleskarja

Ljubljana, Miklošičeve ulice 6, nasproti hot. „Union“

Ustanovljeno 1842. Telefon 154.

52-37

5 52-48

Največja trgovina na Gorenjskem.

Rudolf Rus

urar v Kranju

poleg lekarne.

Ustanovljeno leta 1885.

Velika zaloga vsakovrstnih ur, zlatine in srebrnine ter optičnih predmetov. Popravila točno in ceno. Najnižje cene. Priznано izborno blago.